

POWWOW
FRA REVITALISERING TIL MUSEUMSUDSTILLING

Kandidatuppsats

**Instituttet for
Socialantropologi**

Lund Universitet

Forfatter: Joachim Heyde Debell

Handledar: Christer Lindberg

Semester: Høst termin 2012

Ord: 18.895

Abstract

Powwow is a gathering of North America's native people. North American native people meet to dance, sing, socialize and honor Native American culture. The thesis seeks to understand why the North American natives use powwow as a way of manifesting their identity and cultural affiliation. The thesis also seeks to understand how the North American natives and the powwow movement is represented at the Danish National museum. This thesis is based on participant observation done at the National museum in Copenhagen. The thesis uses the powwow exhibition and the ethnographic collection at the museum as a case in the investigation of the powwow movement and the exhibition itself as a symbolic and cultural way of representing the self and other. Furthermore, I have set the thesis in a theoretical perspective and highlighted some key theoretical concepts from a number of different theorists. These concepts continue and are brought into play in my analysis. The thesis concludes that the powwow exhibition humanized the unfamiliar and used objects like Native American scalps as a symbolic force of contrasting the cultural difference between ourselves and the North American Indians. The thesis also concludes that the North American Indians use powwow as a way of renewing their own culture, enhancing their identity and understanding themselves to the other, which is the American mainstream society.

Keywords: Social anthropology, powwow, North American Indians, identity, ethnicity, symbols, structuralism, traditions, syncretism, revitalization, museums, national museum, ethnographic collections, fieldwork, minority, majority, us and them, the self and other.

Indholdsfortegnelse

ABSTRACT	2
1. INDLEDNING.....	5
2. MOTIVATION.....	5
2.1 PROBLEMFOMULERING	6
2.2 BEGRÆNSNING	6
3. TEORETISK RAMME	7
3.1 POWWOW.....	8
3.2 IDENTITET	10
3.3 SYMBOLER, KULTUR OG STRUKTURALISME	11
3.4 TRADITIONER	13
3.5 REVITALISERING	14
3.6 KULTUREL SYNKRETISME.....	15
4. REPRÆSENTATION AF DET FREMMEDE, FØR OG NU	15
4.1 MUSEUMSUDSTILLINGER OG INDIANERE SET I ET HISTORISK PERSPEKTIV	16
4.2 POWWOW Udstillingen og etnografisk samling	17
4.3 NATIONALMUSEETS Udstilling	20
4.4 MÅLGRUPPERNES REAKTION PÅ SÆRUDSTILLINGEN	21
4.4.1 Politikere.....	21
4.4.2 Eleverne.....	22
5. METODISK AFSNIT	24
5.1 DATAKILDERNE	24
5.2 ETISKE OVERVEJELSER	24
5.3 MIN EGEN ROLLE I FELTEN	26
5.4 INFORMANTER OG INTERVIEW FREMGANGSMÅDE	27
6. OS SELV OG "DE ANDRE"	28
6.1 NORDAMERIKANSKE INDIANERE I DET AMERIKANSKE SAMFUND	28
6.2 DEN KREOLISERET INDIANER.....	29
6.3 POWWOW SOM SYMBOLSK OG KULTURELT UDTRYK	30
6.4 SYMBOLER I RELATION TIL NATIONALMUSEETS Udstilling om POWWOW	31
6.5 150% INDIANSK	33
6.6 ETNOGRAFISKE GENSTANDE SOM REPRÆSENTATION FOR EN KULTUR	35
6.7 HVEM EJER FORTIDEN	36
6.8 INDSAMLING	37
6.9 ETNOGRAFISKE Udstillinger og udstillingsmetoder	41
6.10 INDIANSKE SKALPE.....	42
6.11 TILBAGELEVERING AF GENSTANDE	46
7. KONKLUSION.....	47
8. PERSPEKTIVERING	49

9. BIBLIOGRAFI	50
9.1 ANDEN LITTERATUR/EMPIRI:	51
9.2 ARTIKLER FRA INTERNET	51
10. APPENDIXES	52
10.1 APENDIX 1 INTERVIEW MED ULLA EBBE PEDERSEN 5/12-2012	52
10.2 APPENDIX 2 INTERVIEW MED MILLE GABRIEL 4/12- 2012	53
10.3 APENDIX 3 EMPERISK DATA FRA ETISK SAMRÅD	62
10.4 BILLEDER FRA SÆRUDSTILLINGEN	64

1. Indledning

Nationalmuseet i København opsatte i 2012 en særudstilling om Powwow bevægelsen som udtryk for kulturel kontinuitet og ifølge dem, dermed af central betydning for indiansk identitet. Dette vises ved at sammenstille museets 1800-tals dragtsamlinger med nyindkøbte, moderne powwow-dragter fra Northern Cheyenne Reservatet i Montana. Kombineret med filmoptagelser og interviews med indbyggerne i Northern Cheyenne Reservatet ønsker Nationalmuseet at åbne et vindue til den indianske kultur, der trods vanskelige livsbetingelser ifølge udstillingen fortsat er livskraftig i dag. Powwow er ifølge udstillingen betegnelsen for de indianske dansefestivaler, der i dag finder sted overalt i Nordamerika. Powwow er en social begivenhed hvor indianerne optræder for hinanden i forskellige dansediscipliner. Med sin store popularitet er powwow blevet et kulturelt nøglesymbol for nutidens indianere. Det er her man udforsker sin indianske identitet og her, man viser omverdenen, at man stadigvæk og med stor styrke er indianer. Jeg vil i denne opgave undersøge nogle af de muligheder samt udfordringer der har været forbundet med powwow særudstillingen på Nationalmuseet i København.

2. Motivation

Min egen indgang til feltet kom sig af at en medstuderende i Maj måned 2012 sendte mig en jobannonce vedrørende at Nationalmuseet i København søgte en antropologi studerende der kunne fungerer som om-og-underviser på museets særudstilling om powwow. Jeg søgte jobbet og blev kaldt til samtale med museumsinspektøren og den på det tidspunkt undervisnings ansvarlige. Efter jeg fik jobbet gik en oplæring i gang hvor jeg blev sat ind i det materiale museet ønskede at benytte sig af i deres repræsentation af Nordamerikansk indiansk kultur. I takt med at jeg fordybede mig mere og mere i emnet og min bachelor opgave på universitetet nærmede sig gjorde jeg mig tanker om at skrive om udstillingen og dets emne. Til udstillingens åbningsreception mødte jeg min professor i social antropologi Christer Lindberg, hvor jeg i selve udstillingen præsenterede ham for min idé om at skrive om emnet. Da han gav udtryk for at det kunne være en god idé og evt. samtidig fungerer som vejleder for mig, følte jeg mig for alvor motiveret til at se på udstillingen med antropologiske briller. Powwow udstillingen var særligt relevant for mit studie lige såvel som mit studie og min baggrund var relevant for udstillingen. Inden mit studie indenfor social antropologi havde jeg brugt et år på at rejse igennem Syd og Central Amerika. I mit møde med mange forskellige grupper af oprindelige folk havde jeg tilegnet mig en bred viden og forståelse for hvordan indianere lever og begår sig i dag i Syd og Central Amerika. Interessen for bl.a. oprindelige

folk i Amazonas, Inkaerne og Mayaindianerne voksede yderligere, hvilket resulterede i at jeg valgte at læse social antropologi da jeg vendte tilbage til København. Igennem min ansættelse på powwow udstillingen blev jeg motiveret til at skrive om moderne Nordamerikansk indiansk identitet og hvordan Nationalmuseet repræsenterer indianerne igennem særudstillingen powwow.

I en globaliseret verden er det relevant at se på minoritetsgrupper som f.eks. de Nordamerikanske indianere i relation til identitetsbegrebet. Det er relevant at se på hvorfor det er vigtigt for minoritetsgrupper at værne om deres identitet og kulturelle baggrund. Fra både minoritetens og majoritetens synspunkt er det interessant at se på hvordan minoritetsgrupper repræsenteres i museumsverdenen i dag. For at finde ud af hvordan de Nordamerikanske indianere forsøger at fremstille sig selv og hvordan denne minoritetsgruppe fremstilles af museumsverdenen vil jeg undersøge følgende problemformulering.

2.1 Problemformulering

Hvilken indvirkning har powwow som et kulturelt og symbolsk udtryk i relation til idéen om menneskets måde at skabe og manifesterer forskelle på i forholdet mellem sig selv og andre ?

For at konkretisere det har jeg valgt at undersøge det i relation til Nationalmuseets særudstilling om powwow. For at undersøge denne problemstilling har jeg opstillet følgende hjælpespørgsmål, for dermed at gøre mig i stand til at besvare problemformuleringen, på en fyldestgørende måde.

- 1) Hvad er powwow ?
- 2) Hvordan beskrives menneskets måde at skabe og manifesterer forskelle på mellem sig selv og andre ud fra et teoretisk perspektiv?
- 3) Hvad er formålet med Nationalmuseets særudstilling om powwow ?
- 4) Hvilken indvirkning har særudstillingen om powwow på Nationalmuseets forskellige målgrupper?

2.2 Begrænsning

I dette afsnit vil jeg redegøre for hvad, hvorfor og hvordan jeg har begrænset mig i min forskning. I relation til udformningen af min problemformulering skal "andre" forstås som at vi ved hvem vi er i forhold til andre, vi er anderledes osv. "De andre" er i dette tilfælde for os de Nordamerikanske indianere og for de Nordamerikanske indianere er "de andre" det Amerikanske mainstream samfund. Igennem mit arbejde på særudstillingen har jeg fået kendskab til en bred vifte af

spændende emner og områder der kunne være interessant at skrive om. Men grundet den korte tidshorizont har jeg måtte begrænse mig og vælge at skrive om hvordan Nationalmuseet med lige netop denne udstilling har valgt at repræsenterer de Nordamerikanske indianere samt hvilken indvirkning powwow har som et kulturelt og symbolsk udtryk. Igennem mit feltarbejde gik det op for mig at museets udstillinger også fungerer som rituel rum for både publikum og de ansatte. I powwow udstillingen er der f.eks. en dansedragt fra den afdøde Lakota indianer Hakikta Najjin Jordan. Hans dragt er blevet testamenteret til Nationalmuseet af hans danske kone efter hans død. Familie, venner og folk fra Dansk indiansk forening lægger ofte gaver foran eller ovenpå montren hvori hans dragt er placeret. Det har været i form af stofposer med salvie eller små klæder. Derudover har danskere fra Dansk indiansk forening på kulturnatten brændt sweetgrass af og viftede med ørnefjer inden publikum kom for at danse powwow med dem. Dette sagde de var for at rense lokalerne for dårligdomme eller dårlige energier. Inden mine egne omvisninger plejede jeg at gå igennem udstillingen for at se til at alt så ud som det skulle og observerede dermed mig selv udfører en form for vanligt ritual inden jeg skulle vise rundt. Jeg fik fortalt af andre omvisere at de på andre udstillinger godt kunne finde på lige at sige et par ord til en genstand inden deres omvisning som f.eks. en ung mand der hilste på en mumie i den Egyptiske udstilling. Jeg har valgt ikke at undersøge museet som rituel rum pga. tidsrammen. Ligeledes undersøger jeg ikke Dansk indiansk forening, da det ville kræve flere interviews og mere feltarbejde uden for museet. Jeg har talt løst med folk fra Dansk indiansk forening og observeret deres powwow dans på Nationalmuseet. Hvis jeg havde skrevet om Dansk indiansk forening i min opgave, mener jeg at undersøgelsen pga. tidsrammen ville have endt med hvad Harvey kalder for "hit and run" research, hvor man stiller en masse spørgsmål og får adgang til private liv, for hurtigt at skriver sin opgave for egen vindings skyld (Hume&Mulcock2004:172). Jeg har derfor valgt at begrænse mig til at undersøge bevægelsen powwow igennem særudstillingen og undersøge hvordan de Nordamerikanske indianere repræsenteres på museet.

3. Teoretisk ramme

I dette afsnit vil jeg redegøre for den teoretiske ramme, som jeg vil gøre brug af i min analyse og diskussions afsnit. For at besvarer den overordnet problemformulering, vil jeg benytte mig af en række teorier og begreber der understøtter problemformuleringen. Jeg vil dernæst redegøre for min empiri, som jeg har indsamlet på Nationalmuseet og derigennem undersøge formålet med særudstillingen.

3.1 Powwow

Powwow er en social begivenhed hvor Nordamerikanske indianere mødes for at danse og ære amerikansk indiansk kultur. Det er ligeledes en dansekonkurrence, ofte med pengepræmier tildelt. Powwow afholdes i særdeleshed i sommermånederne og variere i længde men kan stå på over en hel weekend (Knopff2001:59).

Det 18 og 19 århundrede liv på prærien var for de Nordamerikanske indianere fyldt med ceremonier som var en måde at vise respekt eller glæde på. Det handlede enten om fornyelses ritualer eller ritualer som skulle hærde en. Det kunne også dreje sig om ens alder, krigs ceremonier, årstidens jagt, gaveudveksling eller samfunds ceremonier. Mange af disse forskellige ritualer forandrede sig over tid og visse ceremonier forsvandt med tiden i takt med den europæiske kolonialisering.

Elementer fra større events blev separeret og blev ceremonier i sig selv som f.eks. Ghost Dance (Young&Gooding i Sturtevant2001:1011). Elementer fra mange forskellige events blev sammenlagt til en stor ceremoni, som powwow. Powwow var regional i sin karakter og var nærmere bestemt for den Nordlige, Sydlige og nogle gange Centrale prærie stil. Selvom mange powwows varierede fra rituel hellige og rent sociale var der mange der faldt ind midt imellem. En fyldestgørende karakterisering af disse begivenheder har vist sig problematisk for dem, der ønsker at beskrive dem på tryk, men begreber som respekt, åndelighed og kraft er blevet brugt til at definere den type følelser der er knyttet til prærieindianernes sammenkomster (Young&Gooding i Sturtevant2001:1011). Akademikerne har også brugt udtryk som identitet og *communitas* som forslag til at beskrive den følelsesmæssige stemning der er knyttet til disse sociale begivenheder. Young og Gooding fremhæver at nøglen til tilstedeværelsen af denne følelse var brugen af musik, i form af prærie indianske sange for de indianske danse, for giveaways og andre arrangementer. Ved slutningen af det 20 århundrede var den mest udbredte offentlige forsamling powwows, som Young og Gooding beskriver som et blandet tribaliseret event af musik, dans og ceremonier. Powwows blev holdt efter anden verdenskrig for at hædre tilbagevendende krigsveteraner. I de urbane områder var powwows med til at samle Nordamerikanske indianere fra mange forskellige stammer. Ifølge Young og Gooding voksede musikken, dansene og ceremonierne ud af intertribale bevægelser og mænds samfund. Indfødte amerikanere i 1950'erne og 1960'erne skabte en national powwow bevægelse som spændte ud over de regionale grænser. Den mindede om den intertribale bevægelse fra det nittende århundrede som havde spredt sig over sletterne. De primære komponenter i powwow udviklede sig ud af de historiske ceremonielle danse, der var mest almindelig udbredt

blandt indianske grupper. En del af det unikke præg powwow har i dag kom ifølge Young og Gooding fra at blande indianske ceremonier med en mere højroestet historisk fest som de beskriver som en kommerciel indiansk dans (Young&Gooding i Sturtevant2001:1011).

Bradley D. Knopff beskriver powwow som tidligere at have været en ceremoni der blev karakteriseret ved fastning, dans og riter som blev udført af medicin mænd, især for helbredelsen af syge eller for at få succes i krig eller jagt. Ifølge Knopff, er den mest moderne definition af powwow en forsamling eller møde, eller helt simpelt bare at holde en powwow (Knopff2001:64). Knopff skriver at indianernes dans og musik blev forbudt på alle reservaterne i 1880. Da powwow vendte tilbage op gennem midten af 1900 tallet fulgte det op på mange års social, fysisk og kulturel undertrykkelse fra kolonialiseringen. Ojibway og Lakota er eksempler på indianernes tilbagevenden til deres kulturelle udtryk ved at tale særskilte sprog igen. Sprog som man hører til disse powwow events. Knopff skriver at powwow festlighederne er almindelige i dag og er vigtige på stort set alle de Nordamerikanske indianeres reservater, men ses også i dag, i større urbane områder langt væk fra reservaterne (Knopff2001:65,97).

Den første brug af udtrykket powwow kan ifølge Young og Gooding have været brugt af populær pressen. En 1902 Elk city, Oklahoma nyhedsartikel rapporterede, at Cheyenne fra Hammond Agency afholdt en stor powwow her sidste uge. Powwow var dog ifølge Young og Gooding oprindeligt en Southern New England Algonquian indiansk betegnelse for shaman. Engelsktalende anvendte ordet powwowing til indianske helbredende ceremonier og senere blev det brugt til ethvert indiansk møde eller forsamling (Young&Gooding i Sturtevant2001:1012). Young og Gooding bemærker at i powwows, kunne folk fra mange forskellige stammer deltage som indianer og føle noget af auraen fra deres egen tribale arv. To faktorer bidrog mest til den hurtige ekspansion af powwows i 1950'erne og 1960'erne. En var flytningen af mange familier til urbane områder som var blevet fremsat af den føderale regerings politik for relokalisering. Dette affødte en indiansk udvandring fra reservater og landdistrikter til bl.a. Los Angeles, Denver, Dallas og andre byer. Den anden faktor var bevægelsen som af antropologer blev navngivet "pan-indianism". Bevægelsen søgte at skabe en national og derefter en hemisfærisk identitet som indiansk. Denne pan-tribale identitet eksisterede sideløbende med forskellige regionale identiteter for andre dele af befolkningen i USA, såsom sorte, latinamerikanere og kvinder. Disse bevægelser voksede ifølge Young og Gooding delvist ud af den amerikanske regerings ønske om national enhed i lyset af krigen i 1940'erne. Efter krigen begyndte regionale kulturer i højere grad at blande sig og stå sammen indenfor nationale kulturer i sociale klasser og etniske grupper, hvis ledere operationaliserede opråb

til national enhed, som de havde hørt om som børn i krigsårene fra 1940'erne til de sociale bevægelser i 1960'erne og 1970'erne. Pan-indianism var ifølge Young og Gooding en af disse sociale bevægelser (Young & Gooding i Sturtevant2001:1017). Selvom indianske krigsveteraner ifølge Young og Gooding førte vejen mod at etablere en national indiansk identitet, har den pan-indianske bevægelse fra 1950'erne gennem 1970'erne ikke opretholdt politisk eller kulturel enhed. I stedet opstod nationale idealer og stilarter som fortsatte ind i 1990'erne, men i det hele forblev den nationale karakter af indianisme flydende og omfatter i dag mange regionale og lokale variationer (Young&Gooding i Sturtevant2001:1018). Den nordlige præries powwow, ligesom sit sydlige modstykke, udviklede sig fra historiske danse af forskellige tribale grupper. Nogle af disse danse var udbredt på den nordlige prærie. Det var kriger samfunds danse, drømme samfund, religiøse danse ligesom Ghost Dance og sociale danse såsom Owl Dance. Danseformerne, traditioner, regalier og musik fra disse danse var grundlaget for den moderne powwow (Young&Gooding i Sturtevant2001:1019) . Powwow bygger dermed ifølge Young og Gooding på gamle danse og nyligt opfundne traditioner.

3.2 Identitet

Studier i kollektiv identitet, ifølge Fredrik Barth, definerer primært identitet som en social konstruktion, dvs. som en måde at relatere sig selv til en gruppe eller andre personer på. Denne identificering kan blive forstærket og skabe grænseprocesser, når der presses på fra andre grupperinger (Barth1998:17). Ifølge Barth er det de sociale grænser mellem modparter vi skal give vores opmærksomhed. Barth fremhæver at hvis en gruppe bevarer sin identitet, når medlemmer interagerer med andre, medfører det kriterier for hvorvidt medlemmerne signalerer medlemskab eller eksklusion (Barth1998:15). Barth fremhæver at bestemte kulturelle funktioner bruges af aktørerne som signaler og udtryk for at fremhæve forskelligheden, hvor andre ignoreres og i nogle relationer nedtones eller benægtes. De kulturelle etniske dikotomier vises ifølge Barth f.eks. igennem åbenlyse signaler eller tegn, som folk kigger efter. Aktørerne udstiller deres identitet f.eks. igennem sin påklædning, sprog eller generelle livsstil og definerer sig selv derigennem (Barth1998:14).

Selv-definition opstår ifølge Jonathan Friedman ikke i et tomrum, men i en verden, der allerede er defineret. Friedman fremhæver at aktørens opførelse af fortiden, er en måde selektivt at arrangere begivenheder på i relation til kontinuitet, der dermed skaber en repræsentation af liv der fører op til nutiden dvs. en livshistorie formet på en handling af selv-definition (Friedman1994:85). hvad der ifølge Friedman er vigtigst her er, at den civiliserede identitet har en særlig konstruktion, en

identitet der bygger på en modsætning mellem selvet i midten og periferien defineret som natur, traditionel kultur. Dermed en periferi derude og/eller en periferi i os selv. En identitets krise består dermed ifølge Friedman i en søgen efter periferien inden i os, eller hvad der er periferien uden for os, en søgen efter mening og rødder i den bredeste forstand (Friedman1994:85-86). Friedman beskriver det fornyet fokus på værdier der henkaster moderniteten, som traditionalisme. Individet producerer sin egen identitet på en omfavnelser af en traditionel identitet og ved at idealisere alt, der ikke er af moderne natur (Friedman1994:363).

3.3 Symboler, kultur og strukturalisme

Den mening vi giver ting og betingelser, udtrykkes ifølge Sherry Ortner ofte i forskellige former af symboler. Antropologer definerer et symbol som et vilkårligt tegn der står for, eller repræsenterer noget andet end sig selv. Den symbolske tanke er med andre ord meget abstrakt og anses generelt som unikt for mennesket. Sprog og ord er formentlig de vigtigste og mest almindelige symboler, men symboler behøver ikke være sproglige. Tegn, formål, bevægelser, væsner (mennesker ligeså vel som ikke-mennesker), farver, med mere fungerer også som symboler. Selvom de tegn, der bruges som symboler er vilkårlige, har de stor betydning for de mennesker i vores kulturelle verden hvor de har sin plads. De udgør vigtige dele i et verdensbillede hvori mennesket kan tolke tilværelsen i overensstemmelse med deres handlinger (Rosengren2010:20-21). Ifølge Ortner er visse symboler specielt kraftfulde. Ortner taler om disse som "nøglesymboler". Som et eksempel på et nøglesymbol, nævner hun den vigtige symbolske rolle, som man giver hjulet indenfor hindu-tibetanske kosmologier, trods det at hjulet er et enkelt billede anvendes det til at repræsenterer forestillinger om liv, rum og tid. Skønt symboler er vigtige for hvordan man opfatter verden er de ikke uforanderlige, uden at de ændres i takt med at samfund og kulturer forandres (Rosengren2010:22).

Den amerikanske antropolog Clifford Geertz bemærkede f.eks. at kulturen er den meningsstruktur hvorfra mennesket kan tolke sine erfaringer og som vejleder deres handlinger. Den sociale struktur er den form som disse handlinger udmønter sig i, dvs. det eksisterende netværk af sociale relationer. Kultur og social struktur er således ikke andet end forskellige abstraktioner af et og samme fænomen (Rosengren2010:21). For Geertz er kulturen det primære, det vil sige at den fungerer som grundlaget for hvordan mennesker tolker og forstår sig selv og sine omgivelser på. Det er denne forståelse som siden styrer den måde hvorpå mennesker agerer både i forhold til andre mennesker og til sine omgivelser.

Symbolsk antropologi undersøger dermed den måde, hvorpå folk forstår deres omgivelser på, samt de handlinger og ytringer der udspilles fra de øvrige medlemmer af deres samfund. Disse fortolkninger danner et fælles kulturelt system af mening – dvs. fælles forståelse, i varierende grad, blandt medlemmer af samme samfund. Ifølge Geertz, har mennesket behov for symbolske kilder af belysning for at kunne orientere sig i forhold til det system af mening, en bestemt kultur består af (Geertz1973:36). Geertz mente, at en analyse af en kultur ikke skulle være en eksperimenterende videnskab i en søgen efter love, men derimod en søgen efter mening (Geertz1973:5). Kultur udtrykkes igennem de ydre symboler, som et samfund bruger snarere end at være noget der er låst inde i folks hoveder. Han definerede kultur som et historisk transmitteret mønster af betydninger indkapslet i symboler, et system af nedarvede forestillinger udtrykt i symbolske former som mennesket ved hjælp kunne bruge til at kommunikere, forevige, og udvikle deres viden om og holdninger til livet omkring sig (Geertz1973:89). Samfund bruger dermed disse symboler til at udtrykker deres verdenssyn, værdiorientering og andre aspekter af deres kultur. Symboler bør derfor ifølge Geertz ikke studeres i sig selv, men for hvad de kan afsløre om kultur. Geertz hovedinteresse var dermed den måde hvorpå symboler former de måder, sociale aktører ser, konstruere, føler og tænker om verden på.

Lévi-Strauss fremhæver at hver kultur kan betragtes som en kombination af symbolske systemer som sprog, ægteskabsregler, økonomiske relationer, kunst, videnskab og religion. Disse symbolske systemer er udtryk for forskellige aspekter af det sociale og den naturlige verden, eller relationer mellem dem. Med andre ord er de en oversættelse af hinanden hvilket resulterer i en mængde mulige relationer mellem forskellige niveauer. Alle systemer udtrykker aspekter af såvel fysiske som sociale realiteter, men også forholdet mellem det fysiske og sociale. Dog er systemet altid ufuldstændigt og kan derfor aldrig helt udtrykke de fysiske og sociale realiteter. Således findes der ifølge Lévi-Strauss intet samfund som er helt og holdent symbolsk. Det er altid bundet til tid og rum og påvirket af både andre samfund og sin egen udviklingshistorie (Lindberg2009:38). Dette tankesæt har Lévi-Strauss ifølge Lindberg omsat i studier af modsætninger og modpoler, gensidige udvekslinger og kommunikation. Lindberg fremhæver at i dets mest vulgære fremstilling hedder det sig at Lévi-Strauss afskediger hele den humanistiske tradition og forvandler mennesket til et væsen som er programmeret af et kredskort med strukturer. Hvad Lévi-Strauss ifølge Lindberg dog forsøger at vise er at mennesket lever i sin kultur og kulturen lever i mennesket. Verden er struktureret og mennesket som individ bevæger sig indenfor denne ramme. Her er mennesket en aktør med valg og muligheder.

Begrebet struktur kommer fra det latinske ord *struere* som betyder at bygge eller sammenkoble noget. Indenfor samfundsvidenskaben genererer strukturalismen en teori om betydning og mening (Lindberg2009:32-33). Ifølge Lindberg insisterer Lévi-Strauss på at strukturalismen hverken er noget nyt eller revolutionerende. Det er en tankemæssig trend som fandtes siden renæssancen til 1800-tallet og videre frem til vores dage (Lindberg2009:36-37). Ifølge Lévi-Strauss hviler strukturalismen på det præmis, at bag alle fænomener eller former for udtryk der forekommer i verden, findes der et system eller en struktur (McGee&Warms2008:324). Dette system er, hvad der giver de forskellige udtryk mening. Relationerne imellem de forskellige udtryk i et givent system er dette systems struktur og strukturalismen søger at afdække denne struktur. Systemet ligger skjult under en række udtryk som f.eks. et sprog. Det er tilstede kollektivt, og dannes i det sociale. Systemet ligger dog ubevidst indlejret i det sociale, og det er derfor kun gennem videnskabelig analyse, at man kan finde systemet bag udtrykkene og efter at have analyseret sig frem til strukturen bag udtrykkene har man nået den objektive erkendelse (McGee&Warms2008:325). Ifølge Lévi-Strauss er meningen med strukturalisme at undersøge relationer blandt elementer af kultur og ultimativt at beskrive menneskets naturlige tilstand. Lévi-Strauss fremhæver at alle kulturer og sprog er et produkt af det menneskelige tænkende (McGee&Warms2008:329). Med andre ord kan man således forestille sig samfundet som tanke.

3.4 Traditioner

Opfundne traditioner er et begreb som blev gjort fremtrædende af Eric Hobsbawm og Terence Ranger i *'The invention of tradition'* (Hobsbawm&Ranger1992:1). De fremhæver at mange traditioner, som vises frem eller hævder at være gamle ofte er af ganske nylig oprindelse og undertiden opfundet. De skelner opfindelse af traditioner i denne forstand fra at starte eller indlede en tradition, som derefter ikke hævder at være gammel. Fænomenet er særlig tydeligt i den moderne udvikling af nationen og nationalisme (Hobsbawm&Ranger1992:2) Hobsbawm fremhæver at tradition forstås som et sæt af metoder, der normalt reguleres af åbenlyst eller stiltiende accepterede regler og et ritual eller symbolsk karakter, som søger at implementere bestemte værdier og normer for adfærd ved gentagelse, som automatisk medfører kontinuitet med fortiden. De fremhæver at opfindelsen af traditioner hovedsageligt er en proces der omhandler formalisering og ritualisering (Hobsbawm&Ranger1992:4). Der stilles dermed spørgsmålstejn ved traditionalitet set som historisk kontinuitet. Hobsbawm og Ranger hævder at det som fremstilles som tradition ofte arbejder med at legitimerer aktuelle forhold gennem at påberåbe sig historiens auktoritet af "sådan har vi altid gjort". Det traditionelle behøver ikke være specielt gammelt selvom det opfattes på den

måde. Dette kommer bl.a. til udtryk i ritualiseringen af handlinger hvis "kraft", effektivitet eller betydning mange gange ses som en følge af vejledende, regelbundne gentagelser (Rosengren2010:35).

Lévi-Strauss klassificere samfund som enten kolde eller varme. De kolde samfund fremhæver han som evige i sin stræben efter at bevare det traditionelle. Nuet for dem eksisterer parallelt med fortiden gennem, myter, ritualer ofre og totem. Disse kolde samfund forsøger gennem sine institutioner at ophæve den indvirkning de historiske effekter skulle kunne have på deres balance og kontinuitet. De varme samfund repeterer derimod ikke sin historie uden at befinde sig i en konstant fornyelse gennem at beslutte sig for at tage den historiske tilblivelse til sig og gøre den til motoren i sin udvikling (Lévi-Strauss2009:39).

3.5 Revitalisering

Begrebet revitalisering er skabt af Anthony Wallace og betyder indenfor antropologien en bevægelse for kulturel fornyelse. En revitaliserende bevægelse er ifølge Wallace en bevidst, organiseret indsats i at skabe en mere tilfredsstillende kultur (Wallace1956:264). Ifølge Wallace opstår revitaliseringsbevægelser i samfund truet af social og kulturel opløsning. Det kan skyldes kulturkontakt eller anden voldsom forandring. Bevægelsen er utopisk og tilstræber en række fornyelser, der indebærer en kulturel revolution. Wallaces revitaliserings teori er baseret på to centrale begreber. Det ene begreb er stress, som defineres som en tilstand hvor den sociale organisme er truet med mere eller mindre alvorlige skader som f.eks. fra økonomisk nød eller økologiske ændringer (Wallace1956:265). Spændingerne udvides til det personlige plan og omfatter faktorer som menneskelige relationer, selv-værdi, desorientering, følelsesmæssige problemer osv. (Wallace1956:266). Det andet begreb er mazeways eller labyrinter. Her forklarer Wallace, at hver person i samfundet, som en del af den samfundsmæssige organisme, skal have et mentalt billede af samfundet og dets kultur, såvel som for sin egen krop og dens adfærdsmæssige lovmæssigheder, for at handle på måder, som reducerer stress på alle niveauer (Wallace1956:266). Det mentale billede kaldes en labyrint. Når man ifølge Wallace under kronisk stress modtager gentagne information omkring at ens labyrint ikke fører til handlinger, der reducerer niveauet af stress, må man vælge enten at opretholde den nuværende labyrint og tolererer den stress, eller ændre labyrintens vej til en anden. Denne indsats for at ændre labyrinten er kernen i en revitaliseringsbevægelse (Wallace1956:268).

3.6 Kulturel synkretisme

Dan Rosengren fremhæver i sin bog *'Människans livsvärldar'* at man tidligere ofte talte om kulturel ensretning i termer af ackulturation, eller afkulturerisering. Da det imidlertid ikke er et spørgsmål der handler om mennesker bliver kulturløse er dette et begreb der ikke anvendes i større udstrækning. Som et alternativ til ackulturationsteoriene taler en del forskere i dag i stedet om kulturel synkretisme. Med begrebet kulturel synkretisme mener man at folk blander forskellige forestillingstraditioner. Et eksempel på kulturel synkretisme som ofte holdes frem er udtryk for kristen tro som blandes sammen med lokale trosforestillinger og symboler, som så derved igennem får sin egen specielle karakter. Mod en sådan beskrivelse kan man hævde at den ser bort fra folks evne til selv at tag forestillinger til sig og tilpasse dem til de vilkår der står til rådighed og derigennem skabe nye verdener (Rosengren2010:34). Beskriver man ifølge Rosengren et samfund eller en kultur som traditionelt skaber man nemt et indtryk af at dette samfund skulle være statisk, hvor ingen udvikling finder sted. I forlængelse af dette ligger antagelsen om, at intet egentlig sker med denne type samfund før de kommer i kontakt med den vestlige verdens samfund og at det først er i mødet med det udefrakommende at det begynder at ændre og udvikle sig. Rosengren anfører at begreber som "traditionelle kulturer" eller "samfund" desuden ofte associeres med sociale vurderinger hvilket kan være både positivt og negativt. Hvis begrebet forstås negativt løftes det ofte frem som en modsætning til "det moderne", hvor det traditionelle står for det primitive, det underudviklede og tilbagestående. Når det traditionelle samfund beskrives i positive termer mangler det de variationer og svagheder som kendetegner det moderne samfund. Det traditionelle samfund fremstilles dermed som et idyllisk samfund hvor mennesker lever i takt med sig selv og nær naturen. Det som man synes er godt eller dårligt i ens eget samfund spejles i andres samfund som vi fremstiller som radikalt anderledes end vores eget. Uanset om vi giver et positivt eller negativt billede af disse samfund handler det i sidste ende om hvordan vi opfatter vores eget moderne vesterlandske samfund (Rosengren2010:34).

4. Repræsentation af det fremmede, før og nu

I det følgende afsnit vil jeg først redegøre for hvordan indianere er blevet repræsenteret i et historisk perspektiv på museer. Dernæst kort redegøre for Nationalmuseets etnografiske samling. Det er relevant i relation til at forstå og redegøre for hvad der ligger til grunde for opsætningen af Nationalmuseets særudstilling om powwow.

4.1 Museumsudstillinger og indianere set i et historisk perspektiv

Lindberg henviser til Rousseau i sin bog '*Den gode og den onde vilde*' (Lindberg1998:19). Her fremhæver Lindberg idéen om "den gode vilde" og "den onde vilde". Disse to udtryk står for verdens onde og dertilhørende egenskaber. Lindberg fremlægger betragtninger af indianeren som "de andre" i form af den gode vilde og den onde vilde – en tankefigur hvor den stereotype dualisme afbilleder et system der dækker alt godt overfor alt ondt. Lindberg fremhæver at det grundlæggende bundet i at den Gamle verden reagerede kulturelt og intellektuelt på opdagelsen af Amerika. I takt med europæernes opdagelse af Amerika fulgte idéer og forestillinger som tilbød en løsning på menneskelige problemer, såvel praktisk som teoretisk (Lindberg1998:19). Udtrykket "vilde" kom fra *Sylvaticus* på Latin som betød skovmenneske og blev på engelsk og spansk omskrevet til savage og salvaje. Spanierne fremhævede sin egen intellektuelle overlegenhed ved at betegne sig selv som *gente de razón* dvs. fornuftens folk, mens den indianske befolkning blev til *naturales de la tierra* dvs. Jordens folk (Lindberg1998:26). Primitivismen som intellektuel tradition søger tilbage til det primitive og uciviliseret, tilbage til en ægte natur fri fra kunstige kulturelle bånd. Primitivisten Bartolomé de las Casas hævdede at indianernes menneskelighed var europæernes overlegne gennem sin befrielse fra civilisationens synder og sit liv i uskyldig renhed. Skitseringen af idéen om den gode og onde vilde pointeres også i at man havde en idé om "den vilde" som uddøende. Der lå noget romantisk i billedet af at de vilde var dømt til at gå under i mødet med civilisationen (Lindberg1998:44).

Lindberg fremhæver at *Museion* - musernes tempel siden 1700-tallet har betydet en systematisk ordnet samling af genstande. En måde at arrangere natur og historie på er ifølge Lindberg netop også det som karakteriserer museer. Ifølge Lindberg blev nationaliseringen af de tidligste private samlinger til en nationalisering af de andres repræsentation. Set ud fra tanken om den gode og den onde vilde blev professionaliseringen af museet forstærket og tilført en speciel dimension, forestillingen om den uddøende vilde. Modernitetens ideologi proklamerede at indianerne var uddøende mens de hvide, som blev set som civilisationens fanebærer, øgede i antal. Kristendommen blev opfattet som overlegen overfor de hedenske trosforestillinger. Landbrug stod over jagt, det alfabetiske sprog overfor tegn osv. Antropologer og museumsinspektører levede i samme forestillingsverden. For antropologen gjaldt det om at optegne og dokumentere en "traditionel" livsstil som ville gå tabt med den ældre generation af indianere. Forskning omkring reservat livet og de forandringer som det indebar for det indianske samfund var underordnet. Det handlede om via de ældre informanter at rekonstruere fortiden, det "oprindelige", "autentiske" og "ægte". Idéen om at

dokumentere og bevare fortiden som en kulturel gerning blev anset som en succes for den civiliserede identitet (Lindberg1998:98-99). Med systematiseringen af indsamlingerne fulgte et vigtigt spørgsmål om museets funktion i den moderne civilisation. Lindberg fremhæver at man i forsøget på at forvandle udstillinger til et værdifuldt informationsredskab medfører en spænding mellem specialisten og den almene interesse. Selv den systematiske indsamling skaber nye problemer. At foretage indsamlinger og udstille dem er to forskellige operationer. Forholdet mellem indsamlingen og fremvisningen af genstande er sammenligneligt med overførelsen af data fra feltarbejde til en skriftlig monografi. Begge involverer en ”oversættelse”, som udføres af formidleren (Lindberg1998:100).

Lindberg fremhæver at højdepunktet for den ideologiske konstruktion af den vestlige verdens modernitet sandsynligvis var at finde ved verdensudstillingen i Chicago 1893. På udstillingen kunne man bl.a. se en model af en indianer der var i færd med at skalpere en hvid mand. Lindberg fremhæver at verdensudstillingen talte progressivismens sprog. Det var en historie med tanken om, at det grove, enkle og irrationelle altid går forud for det raffinerede, komplekse og rationelle (Lindberg1998:83-84). Sickless kritiserede verdensudstillingen for at den kun viste de ”vilde og barbariske sider” af indianerne. Man inddrogede ikke det mere udviklet billede af indianere og udelod helt de positive sider (Lindberg1998:92). Både befolkningen og arrangørerne opfattede Chicago udstillingen som en storartet videnskabelig fremgang. Udstillingen skulle vise entusiasme for civilisationens fremgang og menneskets vindende kamp mod naturen. Den var derimod nok nærmere en nedladende udnyttelse af indianerne skriver Lindberg (Lindberg1998:93). Lindberg fremhæver at det ikke var unormalt at indianerne op gennem 1800 tallet optrådte rundt omkring i USA og Europa. Han skriver at formålet med de officielle indianske besøg var en politisk og social strategi. Det gav dem mulighed for at repræsentere sig selv, vinde sympati og ikke mindst forsøge at bibeholde sin position som uafhængige folk. Men verdensudstillingen der blev tolket som et symbol på den stigende amerikanske forståelse for særstatus og hyldede moderniteten gjorde at selvrepræsentationen ikke altid blev den ønskede (Lindberg1998:95).

4.2 Powwow udstillingen og etnografisk samling

I 1800 tallet påbegyndte Nationalmuseet i Danmark at indsamle materiale om indiansk kultur med det formål at dokumentere samtidens syn på indianere som tilbagestående og udryddelsestruet. Man ville dermed dokumentere en kultur man mente var forsvindende og derigennem også vise sin egen videnskabelige og teknologiske overlegenhed. Nationalmuseets samlinger gemmer på indianske dragter, våben og hesteudstyr fra 1800-tallet. De er indsamlet af danske diplomater og udvandrere

på opfordring af museets grundlægger, Christian Jürgensen Thomsen. De genstande powwow udstillingen gemmer på er samlet ind af tre indsamlere. Waldemar Raasløff (1815-83), var en af indsamlerne og den anden indsamler var Ferdinand Sophus Winsløw (1825-83). Den tredje indsamler er Ulla Ebbe-Pedersen. I september 2011 sendte Nationalmuseet antropolog Ulla Ebbe-Pedersen til Northern Cheyenne-reservatet i Montana, for at indsamle moderne powwow-dragter. Ebbe-Pedersens speciale er Nordamerikanske indianere, og hun har besøgt reservatet igennem 30 år. I 1986 blev hun adopteret af familien Black Bear. Ifølge særudstillingen viser de indsamlede powwow-dragter tegn på både tradition og fornyelse, men de afspejler også de vanskelige vilkår, befolkningen lever under i dag. Dragterne er slidte, og flere af dem måtte ifølge Ebbe-Pedersen indløses hos den lokale pantelåner. Nogle af de udfordringer indianerne på reservaterne ifølge udstillingen står over for i dag er bl.a. meget høj selvmordsprocent, alkoholisme, diabetes, arbejdsløshed og fattigdom.

Ifølge udstillingsteksterne føler indianerne sig på trods af tildelingen af reservater og særlige privilegier, sig alt andet end ligestillede, hvor de for at stå stærkere udforsker deres egne rødder og genopfinder deres identitet. I denne proces bliver de områder, hvor indianeren adskiller sig fra majoritetskulturen, af særlig betydning. Her bruger særudstillingen powwow som eksempel, hvor her trækkes tråde tilbage til den traditionelle tilværelse på prærien inden etableringen af reservaterne. Særudstillingen benytter sig af genstande, billeder, film og indiansk trommesang i sin repræsentation af de Nordamerikanske indianere. Særudstillingen er fordelt over tre rum. I det første rum bliver man præsenteret for fænomenet powwow, i andet rum bliver man præsenteret for det traditionelle liv for indianerne på prærien og i det sidste rum ser man på powwow som fænomen og derigennem på moderne indiansk kultur. I det tredje rum er der for enden af lokalet opstillet en tom montre, hvor der står skrevet på et debat skilt, at man har valgt ikke at vise indianske skalpe frem for gæsterne, fordi man tager hensyn til indianernes følelser. Det går ud på at indianerne ifølge museet føler det krænkende når skalpe fra deres forfædre vises frem på museer. Indianerne mener ikke at deres forfædres ånder kan finde hvile når skalpene vises frem. Historien om skalpering står skrevet ved siden af montren. Den handler om at kolonimyndighederne i sin tid udlovede dusører på skalpe. Dermed begyndte både hvide og indianske dusørjægere at skalpere for at tjene penge. I 1990 blev der indført en lov i USA ved navn NAGPRA (Native American Graves Protection and Repatriation Act) som gør det muligt for folk at få tilbageført humane rester fra deres forfædre til genbegravelse. På Nationalmuseets hjemmeside kan man stemme på hvorvidt man synes Nationalmuseet burde udstille skalpe eller ej. Her har næsten 600 stemt og 50.61% har stemt nej til

at man ikke skal udstille skalpene, hvorimod 49.39% har stemt ja til at skalpene burde udstilles. Nationalmuseet er ikke underlagt NAGPRA lovgivningen men vælger at følge de amerikanske etiske retningslinjer.

Nationalmuseet gemmer i sin faste etnografiske samling også kaldet 'Jordens Folk' på genstande fra de Syd og Centralamerikanske indianere. Her vises det ikke hvordan indianerne begår sig i dag. Udstillingen holder derimod en masse genstande frem fra fortiden. I Dispositionsforslaget til etnografisk samlings introduktionsudstilling for Nationalmuseet Maj 1991, står der at det under nødvendighedens lov ved udtagelsen af genstande til etnografisk samling har været målet at vælge museumsstykker, som både har gode kunstneriske kvaliteter og besidder udprægede karakteristiske træk ved den kultur, som det enkelte rum omhandler. Der må altså afgives afkald på en generel kulturbeskrivelse, men til gengæld skabes et forløb, der understreger variationerne i verdens kulturer, og samtidig, i bedste fald, giver den besøgende fornemmelsen af de fællesmenneskelige grundvilkår og slægtskabet mellem os og "de andre" (Dispositionsforslag91:1).

I anledning af Etnografisk samlings 100 års jubilæum i 1941 skrev afdelingens leder, Kaj Birket-Smith om hvad man i det hele taget skal med et etnografisk museum. I 1999 omtaler man ikke mere kulturer som primitive og man opdeler ikke mennesker i naturfolk (dem uden skriftsprog) og 'kulturfolk' (dem med skriftsprog). I 1941 lagde man ikke så mange negative værdier i disse begreber, som man gør i dag, hvor man benytter sig af begrebet politisk korrekthed. Det går ud på, at man for alt i verden ikke må udtale sig på en måde, der kan støde andre. Mange mennesker pålægger sig ekstra strenge begrænsninger, for at sikre sig, at de ikke kommer med blot antydninger, som kunne opfattes negativt. Ord som tidligere var harmløse, set med den tids øjne, bliver rigtig grimme ord i dag, set med vor tids øjne (Høiris mfl.1999:3).

Kaj Birket-Smith overtog ledelsen af Etnografisk Samling i 1940 og forøgede samlingerne meget, både fra ekspeditioner udsendt af museet, som for eksempel De Danske Centralasiatiske Ekspeditioner i 1930'erne og 1940'erne, men også fra udlandsdanskere, som hjemsendte gaver. I 1960'erne blev særudstillingerne en stor aktivitet for Etnografisk samling, som gennemsnitlig havde 5 særudstillinger om året af forskellig størrelse med mange besøgende. I 1970'erne blev der talt meget om målsætning. Etnografisk Samling fik også sin. Den dukkede første gang op i årsberetningen for 1975. I den står der at Etnografisk Samling arbejder for, gennem forskning og formidling: (1) at skabe øget viden om, og forståelse af, fremmede kulturer. I dette vigtige arbejde som kulturel tolk vil man især lægge vægt på stater og områder med stor betydning i samtiden, samt

på egne med særlige forbindelser med Danmark. (2) at skabe forståelse for mennesker med fremmed kulturgrundlag. Etnografisk Samling vil fremme en accept af de grundlæggende menneskerettigheder således som de er udtrykt af De Forenede Nationer. Herunder vil Etnografisk Samling fremme en forståelse for de problemer, som kan opstå, når befolkningsgrupper med et fremmed kultur-grundlag skal leve i en anderledes tænkende omverden. (3) at skabe kendskab til menneskehedens kulturelle muligheder og begrænsninger. De store forskelle på verdens kulturer er udtryk for forskellige løsninger på fælles menneskelige problemer. Ved at belyse og tolke for eksempel historiske, sociale og økologiske forhold kan Etnografisk Samling derfor bidrage til en forståelse af det fællesmenneskelige grundlag og dermed opnå at øge kundskaben om os selv. Etnografisk Samling kan dermed også bistå vort eget samfund i dets vurdering og eventuelle valg af alternative muligheder. (4) at bidrage til en videre udvikling af den samfunds og kulturvidenskabelige erkendelse: En absolut betingelse for gennemførelsen af det ovenfor beskrevne arbejde er en løbende forskning, som ikke blot indsamler viden om forskellige kulturformer, men også bidrager til den samlede forståelse af menneskehedens løsninger på nogle af livets problemer (Høiris mfl.1999:45-46).

4.3 Nationalmuseets udstilling

Der er mange forskellige formål med udstillingen. Ifølge de folk der står bag udstillingen er formålet at give den besøgende en forståelse for de mangeartede identiteter, som moderne indianere kan spille på i deres forsøg på at navigere mellem tradition og modernitet. Det forklares at, ved at lægge vægt på indianernes kulturelle ressourcer og livskraft, gøres der op med diverse stereotype opfattelser af indianeren. Ifølge museet er formålet med undervisningen at undersøge sammen med de besøgende elever temaer som identitet, integration og assimilation. I uddrag fra undervisnings tekster fra bl.a. Mille Gabriel og Mira skadegård Thorsen ønskes der med afsæt i udstillingen om powwow og nutidens prærieindianere, at der igennem undervisning fokuseres på identitetsdannelse hos minoritetsbefolkninger samt de forskellige strategier der benyttes i forsøget på at manøvrere i skismaet mellem tradition og fornyelse.

Museumsinspektør Mille Gabriel udtaler at der er et budskab med udstillingen og det er at den indianske kultur trives igen og lidt på trods af de vanskelige vilkår i reservaterne så er det en tradition der lever og bliver videreudviklet og som egentlig har det bedre i dag end den har haft det i flere hundrede år fordi man i dag føler stolthed ved at være indianer. "Budskabet er stolthed på trods af de vanskelige vilkår og dermed så mener vi også at vi har en vigtig fortælling at komme ud med. At dette ikke er en traditionel udstilling om indianere hvor vi bare gerne vil repræsentere

indianerne, men vi vælger at tage afsæt i noget som har stor betydning for dem og som de selv er stolte af i dag for derved at lade dem selv komme til orde" siger Gabriel (Gabriel:2012). Gabriel fremhæver at hun igennem sit arbejde har stødt på at der er rigtig mange indianere, reservater og skoler der siger at det er powwow som fører traditionerne videre. Det er powwow der sørger for at de unge ikke ryger ud i stoffer og selvmord. Der bliver simpelthen lavet powwows mod selvmord for unge. Det at være indianere har jo været noget man skulle skjule de sidste par hundrede år som det har været for mange andre oprindelige folk. Det er ikke noget man har været stolt af. Så den generation som vokser op i dag er den generation der sådan for alvor tør at stå ved at de er indianere og fejrer deres egen historie og der er powwow ifølge Gabriel helt centralt (Gabriel:2012).

Særudstillingen vil ifølge undervisningsmaterialet fortælle at identitetsdannelse hos nutidige prærieindianere har mange lighedstræk med identitetsdannelse hos andre minoriteter, heriblandt indvandrere i Danmark. Formålet med undervisnings-tilbuddet kan ifølge undervisningsteksterne være at diskutere og afsløre forskellige identitetsbestræbelser i aktion. Ifølge museet er prærieindianernes identitet under udvikling ligesom f.eks. muslimer i Danmark. Man er på den ene side påvirket af familiens, slægtens og reservatets ofte traditionelle og religiøse baggrund, og på den anden side af det senmoderne amerikanske samfund, man er omgivet af. Indianernes søgen efter identitet, er dermed ifølge museet meget kompleks. Et yderligere lighedspunkt er den stereotypisering af indianeren, der igennem årene har fundet sted i det amerikanske majoritetssamfund. Indianeren betragtes ifølge undervisningsmaterialet gerne som dårligere uddannet, dårligere integreret og mere kriminel end resten af befolkningen. Denne stigmatisering og marginalisering af indianere tillige med ringe sprogkunderskab og et lavt uddannelsesniveau er altafgørende for indianerens identitetsdannelse og kan netop som en selvopfyldende profeti føre ud i kriminalitet.

4.4 Målgruppernes reaktion på særudstillingen

For at forstå hvilken indvirkning særudstillingen om powwow har, på dens forskellige målgrupper, har jeg valgt at tage udgangspunkt i følgende målgrupper, skole og gymnasieelever der har besøgt udstillingen som del af deres undervisningsforløb samt politikerne der har forholdt sig til udstillingen blandt andet gennem diverse danske tidsskrifter.

4.4.1 Politikerne

Kulturudvalget afholdte 10. oktober 2012 samråd med kultur ministeren om museer, politisk korrekthed og sårede følelser. I den forbindelse blev Nationalmuseets beslutning om at udstille

skalpe i særudstillingen diskuteret. Alex Ahrendtsen fra Dansk folkeparti udtaler således at det er sådan at vi i vesten altid har tænkt at videnskabelighed er en vigtig del af vores kultur og vores selvforståelse. Videnskabelighed går ifølge Ahrendtsen forud for følelser og mere irrationelle ting. Han mener at vi i mange år har kæmpet med religiøse følelser og at det går helt tilbage til Darwin som også sårede en masse følelser i sin tid. Ahrendtsen mener at der nu er et nyt præsteskab der er taget over og det er de politisk korrektes præsteskab som er en form for irrationalitet og står uden for videnskabeligheden (Etisksamråd:2012). Museums verden skal ifølge Ahrendtsen være videnskabeligt baseret. Det skal være forskningsbaseret. Derfor valgte de i Dansk folkeparti at indkalde kulturministeren til at svare på nogle spørgsmål. For det første om museet overholder loven når det sådan lader sig styre af politisk korrekthed og for det andet om ministeren har kendskab til om der er andre museer der holder genstande skjult af hensyn til folks følelser for ikke at krænke andre menneskers følelser og for det tredje, hvad ministerens holdning er til at museet vælger ikke at udstille disse skalpe. De tre samrådspørgsmål besvares af den tidligere kulturminister Uffe Elbæk og det gav anledning til en artikel om at Nationalmuseet holder skalpe skjult i avisen Berlingske. Jeg har observeret etisk samråd i en film på internettet debatterer dette vedrørende skalpene.

4.4.2 Eleverne

I undervisning med gymnasieelever har vi ofte sammen diskuteret at der ikke er langt fra 1800-tallets fjendebillede af den gemene vilde indianer, der skalperede, røvede og myrdede uden nåde til nutidens angst for den muslimske terrorist. Derudover har vi diskuteret at stereotype billedet af indianerne i dag enten er et billede af at de er uddøde eller at indianerne er alkoholiseret og sidder på casino dagen lang. En elev sammenlignede indianerne med de alkoholiseret grønlændere man i grupperinger ser visse steder i København. En anden elev sammenlignede indianernes reservater med Danmarks indvandrers ghettoer. Eleven opfattede ud fra udstillingen indianerne som en gruppe der dyrker deres indianske identitet i skjul fra majoritetssamfundet. Vi diskuterede dermed en Dansk indvandrersituation som eksempel, hvor den muslimske unge i hjemmet lever op til familiens forventninger om traditionel muslimsk adfærd, men ude i samfundet agerer Dansk på linje med andre danske unge. Andre elever mente ud fra udstillingens repræsentation af indianerne at indianerne i dag lever med fornyet styrke og livskraft. Ofte har jeg på opfordring fra undervisningsmaterialet lagt vægt på og diskuteret med eleverne om identitetsdannelsen hos de Nordamerikanske indianere på nogle måde afspejler de udfordringer man møder hos minoriteter verden over. Som minoritet kan mødet med majoritetssamfundets normer og værdier foregå på

forskellige måder. Der kan finde kulturel assimilation sted, hvor minoriteten opgiver egen kultur og religion, skifter navn eller påfører sig majoritetens ydre fremtoning for bedre at passe ind. Det er et indgreb, der ifølge udstillingsteksterne udviser historiske, kulturelle og individuelle særpræg. Det er ofte tilfældet, når indianske unge rejser til storbyen for at søge uddannelse eller arbejde og her anvender deres amerikanske navn, bærer amerikansk påklædning og undlader at skilte med deres indianske rødder. Da indiansk kultur ifølge undervisningsmaterialet er behæftet med mange fordomme, har det tidligere for mange indianere været vigtigt at bryde med denne del af ens identitet.

Når man træder ind i særudstillingen møder man som det første to forskellige dragter. Den ene dragt er en traditionel Blackfoot krigerskjorte i skind fra midten af 1800 tallet med hovedprydelse af ørnefjer og frynser på ærmer og leggings som man har set det i western film. Den anden dragt består af jeans, hættetrøje og en baseball-kasket med logoet "native pride" trykt på tøjet. Det er sådan som de unge indianere, kan finde på at gå klædt på reservaterne i dag. Her spørger jeg altid eleverne, hvem de mener den "rigtige" indianer er af de to, inden undervisningen begynder. De fleste elever peger på skinddragten fra 1800 tallet og mener bestemt at det er den "rigtige" indianer. Meget få elever peger på den moderne indianer, og siger at det også er en indianer. Den moderne indianer skal forestille den globaliseret indianer der f.eks. importerer baseball-kasketten fra Thailand og selv broderer perler på, hjemme i reservatet.

USA er ifølge undervisningsmaterialet kendt som en kulturel smeltedigel, hvor de mange indvandrergupper hver især har bidraget til det særligt amerikanske. Minoritetens og majoritetens kultur smeltes sammen til en ny fælles kultur. Et eksempel ifølge udstillingsteksterne på sammensmeltning af værdier er dyrkelsen af krigeridentiteten, som har fået en ny skikkelse i form af indianske krigsveteraner fra Vietnam, Korea og Afghanistan-krigene, og som på powwow reserveres en særlig dans, gourddance, og en særlig central placering med rituelle undertoner. Under en omvisning for de nye omvisere med antropolog Ulla Ebbe-Pedersen fik vi fortalt at den indianske befolkning i dag befinder sig i to verdener. Den skal forholde sig til sin egen verden såvel som til den ikke-indianske verden. På trods af tildelingen af reservater og særlige privilegier, føler indianerne sig alt andet end ligestillede, hvorfor de for at stå stærkere udforsker deres egne rødder og genopfinder deres identitet. I denne proces bliver de områder, hvor indianeren adskiller sig fra majoritetskulturen, af særlig betydning. Et eksempel i powwow er gourddance, hvor der ifølge Ebbe Pedersen trækkes tråde tilbage til den traditionelle tilværelse på prærien inden etableringen af

reservater. Ebbe Pedersen fortalte under omvisningen at hos indianerne er det tydeligt, at deres identitet også i dag, i stor udstrækning er baseret på en tilknytning til den traditionelle religion og de landskaber, hvori den praktiseres. Ifølge Ebbe Pedersen formår en moderne indiansk leder næppe fuldt ud at begå sig blandt sine egne, hvis han ikke har en vis tilknytning til den traditionelle religiøse verden. Et centralt eksempel er piberitualet og dets brug. Piberitualet praktiseres ifølge Ebbe-Pedersen og udstillingens tekster som et ritual i sig selv eller som en del af et større ritual. På typisk prærieindiansk vis symboliserer denne enkle genstand hele universet. Rygeren hæver piben mod alle fire verdenshjørner og mod himlen og sænker den mod jorden og placerer sig derved som aktør midt i universets centrum, og midt i det landskab, der giver ham identitet (Ebbe-Pedersen:2012).

5. Metodisk afsnit

Metodeafsnittet har til hensigt at redegøre for den fremgangsmåde, hvorved jeg har valgt at besvare problemformuleringen. Den metodiske tilgang til opgaven bestod af feltarbejde, deltagende observation og semistruktureret interviews. Jeg vil i det følgende afsnit redegøre for feltet og mine valg.

5.1 Datakilderne

Min primære empiri i projektet har jeg indhentet fra National museet. Jeg har blandt andet gjort brug af undervisnings og informations materiale om National museets særudstillingen om powwow og etnografisk samling. Jeg har gjort brug af Nationalmuseets bibliotek til at indhente informationer omkring udstillingsmetoder og Etnografisk samling. Jeg har ligeledes brugt Nationalmuseets website herunder links til debatten vedrørende de indianske skalpe samt etisk samråd på Christiansborg. Det har jeg brugt i analysen til at redegøre for de både positive og negative sider det har ført med sig. Feltet i min opgave beror sig dermed på det traditionelle *single-sited*, som kan lokaliseres på et givent sted.

5.2 Ethiske overvejelser

Mit feltarbejde stod på i den tid særudstillingen var åben i perioden September 2012 til April 2013. Før mit feltarbejde startede, havde jeg en række refleksioner omkring måden jeg ville undersøge feltet på. Der er et hovedaspekt i disse refleksioner. Det omhandler de fysisk deltagende observationer, hvor jeg udførte mit feltarbejde på Nationalmuseet blandt museumsgæster, elever og kollegaer. Her reflekterede jeg over min adfærd og hvordan mit forhold til informanterne måtte være. Ifølge *the British association* skal forskning foregå med frivilligt givet samtykke fra dem, der

bliver observeret og med meningsfulde og omfattelsesrige beskrivelser af tankerne bag forskningen (Davies2008:54-55). Over for mine kollegaer på Nationalmuseet gjorde jeg med det samme klart at jeg var bachelorskrivende antropologistuderende som ønskede at skrive om de observationer jeg gjorde mig i forhold til særudstillingen. Da særudstillingen åbnede og jeg påbegyndte mit arbejde og feltarbejde vidste jeg ikke præcis, hvad jeg med særudstillingen som udgangspunkt ville undersøge og slet ikke, hvad det ville munde ud i. Da det i lang tid forholdt sig sådan at forskningsdesignet stod åbent medførte det både positive og negative udfald. De negative aspekter omhandler roderi i spørgerammen i de mange uformelle samtaler med museums gæster og de ansatte. Samtidig med at jeg valgte at skrive om særudstillingen og inddrage mine kollegaer i opgaven havde de visse forventninger om at jeg selvfølgelig var kompetent som omviser på særudstillingen men også viste at jeg ikke havde til hensigt at udstille dem negativt eller fungere som spion. Jeg har af hensyn til følelser jeg muligvis ville krænke valgt ikke at gå i dybden med det kommercielle aspekt af udstillingen og powwow, ikke fordi jeg er blevet bedt om det, men fordi jeg ikke selv ønsker at krænke andre menneskers følelser. På grund af de mange nye arbejdsopgaver jeg skulle sætte mig ind i samtidigt med at det også var feltarbejde, følte jeg i begyndelsen en grad af desorientering i forhold til min opgave. Forholdet mellem intimitet og distance fandt jeg vanskeligt at opretholde (Hume&Mulcock2004:xi). Jeg besluttede mig dermed fra start af ikke at distancere mig selv som etnograf fra de personlige relationer der netop også er vigtige at bygge op på en ny arbejdsplads. I stedet dykkede jeg ned og var til stede i mit arbejde som om og underviser på udstillingen, som kollega og ikke som spion, der havde til hensigt at benytte mig af alt hvad der blev sagt og gjort, både på museet og uden for museet. Dermed følger jeg også den tavshedspligt jeg som ansat har skrevet under på. Først når jeg var væk fra felten reflekterede jeg over mine observationer og min egen rolle i felten. I forhold til mine informanter som er museums gæster og elever, har jeg ikke givet mig selv eller mine formål tilkende. Dette er ikke sket i ønsket om at bedrive skjult forskning, men som et bevidst valg da jeg alligevel ikke vil bruge deres navne og helst ville have folks oprigtighed. Jeg har derfor valgt at holde identiteterne skjult på alle de informanter som jeg ikke har sat et interview op med, da jeg jo ikke direkte har fået deres samtykke. Jeg selv er ikke i besiddelse af alle identiteterne på de informanter, jeg har valgt at bruge i min opgave, men har derimod valgt at bruge udtrykket informant eller elev, da nogle som sagt ikke direkte har givet deres samtykke.

5.3 Min egen rolle i felten

I mit felt benyttede jeg mig af deltagende observation, som henviser til at jeg som forsker må bruge mit eget sociale selv som det primære forsknings værktøj (Hume&Mulcock2004:xvii). Deltagende observation er ifølge Hume og Mulcock en intens humanistisk metode baseret næsten udelukkende på rodet, kompliceret og ofte følelsesmæssig interaktion mellem to eller flere mennesker, hvoraf den ene er forskeren (Hume&Mulcock2004:xviii). Følelser af tvivl og forvirring kan ofte være forbundet med deltagende observation ifølge Hume og Mulcock, hvilket jeg indimellem kan nikke genkendende til efter mit eget første længerevarende feltarbejde. Min deltagende observation brugte jeg ved at deltage og selv være en del af særudstillingen og museums kulturen. Jeg lagde især mærke til hvad jeg som omviser selv lagde særlig vægt på i min omvisning med museumsgæster og elever. Derudover har jeg observeret hvordan museumsgæsterne har set på udstillingen. Med Geertz teori om symbolsk antropologi observerer jeg min egen rolle i den museums kultur jeg er blevet en del af på Nationalmuseets powwow udstilling. Igennem de ydre symboler som f.eks. udstillingens dragter og genstande mødes folk med forskellig baggrund, men med en fælles interesse eller nysgerrighed for indiansk kultur. Det kan ikke undgås at omviserne i forhold til særudstillingen er ansat på baggrund af deres interesse for Nordamerikansk indiansk kultur. De andre omvisere på udstillingen studerer indianske studier eller etnologi og har også en generel interesse for oprindelige folk og de mødes på museet, som bliver en fælles arena for deres interesseområde.

Den viden og interesse jeg har opbygget igennem mit studie og mit møde og ophold hos indianere kommer mig til gode i powwow udstillingen og kan til tider være med til at skabe en nysgerrighed omkring min person fra det publikum jeg viser rundt. Publikum kan f.eks. finde på at spørge mig om jeg selv har deltaget i indianske ritualer eller ceremonier og hvorfor og hvordan jeg er blevet museums guide på lige netop denne udstilling. De er ikke blot interesseret i udstillingen, men også interesseret i at hører om min personlige historie og baggrund, uden at det er noget jeg selv lægger op til i omvisningen/undervisningen. Dermed bliver det tydeligt, at når jeg viser rundt på udstillingen er jeg en del af den. Jeg bliver dermed også selv brugt som et slags redskab i repræsentationen af de Nordamerikanske indianere. Så kan man ud fra dette vurdere om jeg er gået native i forhold til mit feltarbejde. Jeg mener dog godt at man kan gå native, og så efterfølgende vende tilbage og observere sig selv objektivt i sin tidligere native tilstand. For at rationaliserer denne tilgang kan man som Hume og Mulcock siger, komme tættere på at opleve og forstå insiderens synspunkt ved aktivt at være med, ved at være der hvor det sker (Hume&Mulcock2004:xi). I den proces du dykker ned og går native i dit feltarbejde forsvinder der

et filter eller en barriere og du oplever kulturen og miljøet i sin rette form. Dog skal man forsøge at holde fast i sin intellektuelle distance i forløbet. Derefter når du er væk fra felten kan du træde tilbage og objektivt analyserer kulturen og din egen position i denne. Ud fra symbolsk antropologi opfatter jeg min egen rolle på Nationalmuseets udstilling og tolker mig selv ud fra de omgivelser jeg befinder mig i. Min egen interesse og viden omkring indiansk kultur afspejler sig i mine omgivelser på museet og jeg observerer mig selv som et redskab i udstillingen som museet benytter sig af, for at formidle deres budskab med udstillingen ud på bedste vis.

Det er oplagt at netop jeg skriver om dette emne da jeg allerede har etableret feltet og har adgang til museet indefra. Dermed er der også farer for at min opgave kan blive meget subjektiv og jeg kan blive ramt af hjemmeblindhed, men jeg har forsøgt hele tiden at have et objektivt syn for øjet. Lévi-Strauss betragter sin egen person som en plads hvor der sker nogle ting og hvor visse tilfældigheder falder sammen (Lindberg2009:27). På samme måde betragter og undersøger jeg dette felt da en række tilfældigheder har bragt feltet til mig og jeg dermed tager udgangspunkt i det der ligger mig lige for og på nuværende tidspunkt har min største interesse.

5.4 Informanter og interview fremgangsmåde

Jeg benyttede mig af en semistruktureret tilgang til mine interviews. Hume og Mulcock beskriver semistruktureret interviews som et interview man sætter op på forhånd, men hvor spørgerammen kan ændre sig under interviewet og derfor bliver mindre struktureret og formes mere som en samtale (Hume&Mulcock2008:106).

For at få en bedre forståelse for formålet med Nationalmuseets særudstilling samt powwow som begreb i relation til at forstå indianernes identitets skabelse, valgte jeg at tage kontakt til Mille Gabriel og Ulla Ebbe-Pedersen med henblik på at interviewe dem herom. Mille Gabriel er museumsinspektør med ansvar for de Nord-mellem og Sydamerikanske samlinger. Ulla Ebbe Pedersen er antropolog og er ansat på Nationalmuseet. Begge har været med til at opsætte særudstillingen. Ulla Ebbe-Pedersen har stået for det traditionelle og Gabriel har stået for det nutidige i forhold til særudstillingen.

Jeg kontaktede informanterne på forhånd og gjorde det klart hvad min opgave omhandlede og hvad jeg gerne ville interviewe dem om. Gabriels interview optog jeg på diktafon. Baggrunden herfor er at hun er dygtig til at formidle og argumentere og jeg ønskede at få hendes præcise forklaringer omkring udstillingen. Jeg interviewede Gabriel på hendes kontor og talte med hende i en halvanden time. Jeg optog ikke Ebbe-Pedersens interview da samtalen var mere uformel og der fra start af blev

lagt op til et mere ustruktureret interview end med Gabriel. Når interviewet ikke optages bliver det mere en fri samtale hvilket jeg ønskede det skulle blive med Ebbe-Pedersen. Det var helt bevidst i og med at jeg ønskede en mere åben samtale. Nogle mennesker udtrykker sig anderledes når de bliver optaget og det var mit indtryk at en diktafon ville påvirke interviewet i en negativ retning, så jeg tog beslutningen da jeg mødtes med hende. Interviewet stod på i en halvanden time. Efter hver interview transskriberede jeg noterne jeg havde taget under interviewene.

6. Os selv og “de andre”

I de forrige afsnit har jeg dels redegjort for hvad powwow er og de forskellige formål med Nationalmuseets powwow udstilling. Jeg har ligeledes fremhævet forskellige teoretiske perspektiver om minoriteters måde at skabe og manifesterer forskelle på i forholdet mellem sig selv og "de andre". Dernæst har jeg redegjort for min metodiske tilgang. Min analyse er todelt. En teoretisk og empirisk analyse der til sammen hjælper mig med at besvarer problemformuleringen. Gennem min teoretiske analyse søger jeg at forstå powwow i relation til identitet, symboler og konstrueringen af kultur. Dernæst vil jeg analyserer og diskuterer begreberne identitet, symboler og etnografiske genstande som repræsentation for en kultur, med udgangspunkt i Nationalmuseets udstilling om powwow. I forhold til ovenstående er det yderligere relevant at se på særudstillingen i relation til museets faste etnografiske samling.

6.1 Nordamerikanske indianere i det Amerikanske samfund

Ifølge Friedman står vi i dag overfor en økonomisk, økologisk og en truende klimakrise. Hegemoniet er i forfald og det er svært for det moderne menneske at skabe ideologier der kan løse disse problemer, derfor søger det moderne menneske, i en form for flugt tilstand, tilbage til kulturelle og religiøse rødder (Lindberg1998:61). Det indre forfald får folk til at opsøge nye kulturelle bevægelser, alternative identiteter baseret på andre former for loyalitet, f.eks. lokalsamfund, etnicitet, race og sprog (Lindberg1998:61). Set ud fra Friedmans teori kan powwow forklares med, at det Nordamerikanske samfund er i en tilstand af krise på grund af globaliseringens historiske, kulturelle processer og økonomiske akkumulation. Alt efter hvilken nedgang et givent samfund oplever i form af en center-periferi decentralisering, vil det føre til aktiviteter og bevægelser af forskellig art. Man kan antage at de Nordamerikanske indianere igennem bevægelsen powwow søger efter mening og rødder. Ud fra Friedmans center-periferi teori kan man antage at de Nordamerikanske indianere befinder sig i en identitetskrise hvor de forsøger at opfører fortiden og deres traditionelle kultur for at kunne definere sig selv og genfinde sin kollektive identitet i et

samfund, som er i krise, og som ikke længere kan opfylde menneskets behov (Friedman2000:167-194).

Man kan antage at Nordamerikanske indianerne forsøger at revitaliserer sig selv og forny deres kultur som Wallace beskriver det (Wallace1956:264). De forsøger at skabe en mere tilfredsstillende kultur igennem powwow. Festivalerne er alkoholfri og det er her man forsøger at få de unge væk fra stofmisbrug og videreføre de tribale traditioner. De Nordamerikanske indianere har været truet af social og kulturel opløsning på grund af kulturkontakten og de voldsomme forandringer de sidste tohundrede år. Medicinmanden Bear Heart fremhæver i sin bog *'Vinden er min moder'* at præsident Jackson i 1832 underskrev et dekret om, at alle indianske stammer skulle fjernes fra den sydøstlige del af USA. Flytningen blev gennemført med tvang og indianerne måtte gå hele vejen fra deres hjem til indianerterritoriet, som senere blev til staten Oklahoma. Denne vandring blev kaldt for trail of tears (Williams&Larkin1999:5-7). Indianerne fik tildelt reservater, som kompensation for det land der blev taget fra dem. Det land de fik tildelt var godt og udbytteligt og det var stort set umuligt at dyrke noget i de omgivelser. I begyndelsen og helt frem til 1934 var det forbudt at tale indianske sprog på reservaterne samt udfører sin indianske religion og traditioner. Indianske børn blev bortadopteret til ikke-indianske familier samt kostskoler hvor de skulle "amerikaniseres" eller "tvangsciviliseres". Man talte om at indianernes fremtid skulle gå fra barbarenes nat til den kristne civilisations morgenrøde (Williams&Larkin1999:8). Man kan antage at den fattigdom, alkoholisme og elendighed mange indianere oplever på reservaterne i dag skyldes en kulturel nedarvet depression. Den sociale organisme som Wallace fremhæver har været truet med mere eller mindre alvorlige skader som f.eks. økonomisk nød og økologiske ændringer (Wallace1956:265). Spændingerne og indianernes stress igennem de sidste to hundrede år har bredt sig til det personlige plan og omfatter faktorer som menneskelige relationer, selv-værdi, desorientering, følelsesmæssige problemer med mere (Williams&Larkin1999:266). De Nordamerikanske indianere må dermed handle på måder, som reducerer kronisk stress på alle niveauer og derigennem kan man antage at gentagne dans, musik og trommesang i powwow er med til at ændre hvad Wallace kalder for den mentale labyrint (Williams&Larkin1999:266). De Nordamerikanske indianere forsøger dermed at forny deres kultur igennem revitaliseringsbevægelsen.

6.2 Den kreoliseret indianer

Man kan undrer sig over om de Nordamerikanske indianerne er integreret i det amerikanske samfund. Integration handler ifølge Thomas Hylland Eriksen om processen hvorved grupperinger finder fælles grundlag for at leve side om side. Integration handler om rettigheder. Det defineres

som en proces der tilstræber ligestilling socialt og økonomisk mellem minoritet og majoritet. Det handler om gensidig tilpasning mellem immigranter og den etablerede befolkning. Majoriteten skal også agere, ændre sig og give plads. Men integrationsprocesser kan antage former der mere minder om assimilation, hvor alle spor af den oprindelige kultur, sprog, religion og politiske opfattelser eller adfærd må opgives eller ændres og hvor minoriteter skal tilstræbe konformitet med majoriteten fremhæver Hylland Eriksen (Eriksen2010:295). Symbolsk bliver majoritetskulturen den "rigtige" eller "gyldige".

Ifølge Hylland Eriksen er tilpasning ikke altid nok, selv når kulturelle forskelle udviskes, fastholdes både en symbolsk og en reel afstand mellem majoritet og minoritet, når minoriteten kan ses. Det er udtryk for den strukturelle diskrimination i samfundet, der forhindrer reel integration. Det bunder i traditioner, vaner og historisk opfattelse, det som majoriteten fastholder som det normale (Eriksen2010:296). Betegnelsen bindestreksidentitet dækker over det at have to eller flere identiteter sideløbende, en senmoderne/kosmopolitisk identitet, man trækker på udenfor reservatet og en mere traditionel identitet, der gør sig gældende i hjemmet. Ebbe-Pedersen fremhæver i interviewet historien om en jakkesætsklædt indiansk advokat som gav Ebbe-Pedersen kørelejlighed til reservatet, og om hvordan han, som de nærmede sig reservatet, fremstod mere og mere indiansk ved at sætte indiansk musik på og ophænge cirkelsymboler i bilens forrude (Ebbe-Pedersen:2012). Amerikaner ude og indianer hjemme, forskellige identiteter, bringes i spil i forskellige situationer. Ifølge formålet med udstillingen er ingen af disse identiteter mere ægte og autentiske end de andre. Identiteten har ingen kerne, men skal snarere ses som et løg, hvor de forskellige identiteter udgør forskellige lag. Kreolsk identitet betegner det fænomen, hvor opdelingen mellem minoritetens og majoritetens kultur er forsvundet og er blevet erstattet af en blandingsidentitet, der gælder både udenfor og hjemme i reservatet. Det er denne blandingsidentitet vi ifølge udstillingen møder, når reservatindianeren ifører sig sin baseball-kasket med indianske perlebroderier, eller når pengepræmierne til den bedste danser på powwow distribueres efter traditionelle principper for deling af jagtbyttet

6.3 Powwow som symbolsk og kulturelt udtryk

Ifølge Lévi Strauss teori om det symbolske samfund og samfundet som tanke som forudsætter at samfundet er bundet til tid og rum og påvirket af både andres samfund og sin egen udviklingshistorie, kan man antage at de Nordamerikanske indianeres powwow, er med til at skabe en struktur som er i stand til symbolsk at overvinde en fundamental modsætning, her det Amerikanske majoritetssamfund (Lindberg2009:38). I powwow danser indianerne til trommesang.

Ifølge Lévi Strauss giver musik et billede af virkeligheden i miniature og forener det sanselige med det begrebslige. Krop og sjæl, intellektet og nydelsen forenes i en stund hvor tiden står stille og lader nuet smelte sammen med fortiden. Det er disse forbindelser som skaber en illusion af at modsætninger kan overvindes. At virkelige modsætninger ikke kan forenes er en helt anden sag, det er vrangforestillingen som giver oplevelsen af kontrol og sammenhæng (Lindberg2009:240-241). Som et både biologisk og kulturelt væsen er mennesket fanget i en virkelig modsætning som er umulig at bygge bro imellem, mener Lévi-Strauss. Det eneste mennesket kan gøre er at forsøge at balancerer polerne på bedst mulige vis (Lindberg2009:247). Man kan i forhold til de Nordamerikanske indianere antage at de i powwow dansen oplever en balance, eller i det mindste forsøger at balancerer polerne. Knopff fremhæver ligeledes moderne indiansk musik, sang og dans som både sekulære og hellige former af kulturel produktion i deres musiske optrædener (Knopff:2001:120). Den kulturelle verden fra Ojibway og Lakota på de Nordamerikansk indianske reservater har bevaret og vedligeholdt visse kulturelle symboler som netop praktiseres under powwow dansen (Knopff:2001:121). Ud fra Lévi-Strauss idé om kolde og varme samfund, kan man antage at det Nordamerikansk indianske samfund er et koldt samfund der igennem sine institutioner forsøger at ophæve den indvirkning de historiske effekter har haft på deres balance og kontinuitet. (Lévi-Strauss2009:39).

6.4 Symboler i relation til Nationalmuseets udstilling om powwow

Set ud fra Geertz idé om menneskets behov for symbolske kilder af belysning, bruger det Nordamerikansk indianske samfund powwow som et symbol til at udtrykke deres verdenssyn, værdi-orientering og andre aspekter af deres kultur igennem. Powwow som symbol er dermed med til at forme de måder, de Nordamerikanske indianere ser, konstruere, føler og tænker om verden og sig selv på. Visse symboler i powwow er specielt kraftfulde. Ortner taler som tidligere nævnt om disse som "nøglesymboler". Set ud fra Nationalmuseets udstilling om powwow og hvilke symboler der optræder på gamle dragter såvel som på de nye, så er nogle af nøglesymbolerne for de Nordamerikanske indianere f.eks. ørnefjeret, medicinhjulet og den hellige pibe (Rosengren2010:22). De Nordamerikanske indianere danner dermed i fællesskab med medlemmerne af deres samfund igennem powwow en fælles forståelse og et kulturelt system der for dem giver mening (Geertz1973:6).

Man kan antage ud fra Barth idé om grænseprocesser at indianernes identificering forstærkes ved at opretholde grænsen mellem reservaterne og det amerikanske mainstreamsamfund som presser på udefra (Barth1998:17). Indianerne bevarer sin indianske identitet på reservaterne, men nedtoner

denne identitet når de interagerer med samfundet uden for reservaterne. Den kulturelle etniske forskel mellem os og "de andre" manifesteres åbenlyst gennem powwow dansen. Her udstiller indianerne deres identitet overfor modsætningen, igennem symboler som påklædning, sprog, dans og musik. Der er som tidligere nævnt ifølge Lévi-Strauss intet samfund som er helt og holdent symbolsk. Det er altid bundet til tid og rum og påvirket af både andre samfund og sin egen udviklingshistorie (Lindberg2009:38). Man kan dermed antage at de Nordamerikanske indianere skaber disse symboler som et produkt af påvirkningen fra reservatdannelsen og som en måde at vise forskelligheden på over for modsætningen, det moderne amerikanske samfund.

Trods vitaliteten og den dynamiske opretholdelse af indiansk religion kan man ifølge Ebbe-Pedersen ikke komme uden om, at meget af mangfoldigheden er forsvundet. Hun bemærker at der er ritualer, der er gået tabt, og der er elementer, der er væk for altid. Til gengæld har hele den Nordamerikanske indianerbefolkning fundet sammen i et nyt, stort og meget populært fællesskab på kryds og tværs af lokale tilhørsforhold. I powwow'en blomstrer ifølge Ebbe-Pedersen den moderne indianske identitet i en ny sammenhæng, men med stærke rødder i traditionen (Ebbe-Pedersen:2012). Den spirende tilstand i powwow kan observeres gennem det Friedman beskriver som traditionalisme, der beror på genopdagelse og en fornyet fokus på værdier, der henkaster moderniteten. Indianerne der benytter sig af powwow producerer deres identitet på en omfavnelser af den traditionelle indianske identitet og ved at idealisere alt, der ikke er af moderne natur (Friedman1994:363). Men powwow er ifølge Ebbe-Pedersen også kommercielt og indianerne på reservaterne lever også af turisme. Turister kommer tit forbi og ser på indianske powwows siger hun (Ebbe-Pedersen:2012)

Ligeledes udtaler Mille Gabriel;

"Powwow er i sig selv en kommerciel ting. Der er ikke noget rituelt ved powwow. Man kan godt se at det i stigende grad for rituelle elementer, i takt med at det bliver en ældre og ældre tradition, men i udgangspunktet så er det en dansefest. Det er en dansekongurrence og der er pengepræmier. Det er et kommercielt event som ligeså meget er et produkt af det amerikanske samfund som det indianske egentligt" (Gabriel:2012).

Dette ses tydeligt i en af udstillingens film hvor indianerne til en powwow i en parade kører igennem et af reservaterne i pickup trucks, mens de kaster Coca colaer ud til menneskemængden.

Det kan diskuteres hvor bevidste indianerne selv er om powwow som et kommercielt symbol der hænger sammen med fejringen af 4th of July. Knopff fremhæver at powwows ofte kombineres med rodeo, som inddrager et større segment af den ikke-indianske befolkning i det sydvestlige USA og vest Canada (Knopff2001:97). Her blandes rodeo fra den ikke-indianske befolkning med trommedansen. Knopff observerede en sådan 4th of July festival som ifølge Knopff er vigtig for begge kulturer. Knopff fremhæver at powwows eller trommedansen blev en turist attraktion med traditionel indflydelse og fastslår at et specifikt udtryk for trommedansens udførelse er krigsdans. Ifølge Knopff er dette krigs udtryk i dansen og musikken historisk set blevet brugt som aggressiv indiansk adfærd over for ikke-indianere (Knopff2001:66). Ifølge Dennis Zotigh er der en grund til at mange powwows bliver holdt i forbindelse med fejringen af 4th of July. Det var forbudt at udfører indianske ceremonier fra 1883 til 1934. I denne periode blev ceremonier som f.eks. Soldansen og Ghost dance afholdt i skjul. Nogle stammer fortsatte deres ceremonier den 4. Juli under dække af at fortælle at de fejrede den amerikanske uafhængighedsdag. Det var normalt at det amerikanske flag blev vist i en fremtrædende position til at støtte denne påstand. Hvis indianerne ikke havde brugt 4th of July som en måde i skjul at udfører sine egne ceremonier, ville mange af disse stammefolks ceremonier have ophørt med at eksistere ifølge Zotigh (Zotigh:2012).

6.5 150% indiansk

Ifølge Ebbe-Pedersen udtrykker powwowdanserne hvem de er og hvor de kommer fra, når de danser. Det vil sige at de manifesterer at de er indianere og at de er stolte af det (Ebbe-Pedersen:2012). I sidste halvdel af 1900-tallet skete der en holdningsændring i forholdet til den indianske befolkning og i indianernes selvopfattelse af deres identitet (Undervisningsmaterialet:2012). Det politiske klima ændrede sig, så der blev større lydhørhed overfor indianernes krav og opmærksomhed på deres specielle status. Den politiske baggrund for holdningsændringen var i første omgang indianeraktivismen, der udløb af borgerrettighedskravene i 1960'erne og 1970'erne, hvor Red Power- bevægelsen hentede organisatorisk form, retorik og taktik i Black Power bevægelsen. Red Power mobiliserede indianerne på en helt ny måde, og oprettelsen af den militante American Indian Movement fik stor politisk og symbolsk betydning. Nogle indianske aktioner, der fik særlig medieopmærksomhed, betød et vendepunkt for indianernes selvopfattelse. De fik synlighed og oplevede i hippieperioden en genfødsel, hvor deres traditionelle værdier og religiøsitet kom i fokus. Man så dem som idealfigurer og "superøkologer", der via deres tradition forstod at leve i storslået harmoni med naturen. Den indianske befolkning voksede i antal. Der er i dag i alt 5,2 millioner indianere i USA, hvilket dog blot udgør 1,7% af den totale

befolkning. Den øgede befolkningsstørrelse skyldes ikke alene stigende fødselstal, men også at flere og flere benytter sig af muligheden for at erhverve sig indiansk status dvs. officielt at blive anerkendt som indiansk borger med særlige rettigheder. Men hvad dækker indianskhed som begreb og hvordan måler man indiansk identitet? Der er officielle definitioner på hvem, der er indianer gældende for nationalstaten, for lokalstaten, for stammen, for individet og så er der en række uformelle definitioner, der går mere i retning af, hvad man føler sig som. Ifølge den officielle definition som Bureauet for de indianske anliggender følger skal en indianergruppe have eksisteret lige fra første kontakttid med de europæiske indvandrere og til i dag. Indianergruppens medlemmer skal have et tydeligt selvstændigt samfund adskilt fra det omgivende samfund og skal være opfattet af andre som indianere. De skal have en eller anden form for ledelse, som gruppens medlemmer anerkender og alle gruppens medlemmer skal kunne spore afstamning tilbage til en kendt stammegruppe, og endelig skal medlemmernes familienavne optræde i traktater eller andre gamle registreringer. I kontrast til disse kriterier er en mere lempelig definition at finde i den indianske reorganiseringsslov fra 1934 (Indian reorganization Act), der omorganiserede reservatledelserne. Ifølge denne definition er enhver stamme, der bor på et reservat indiansk. På individ plan anvendes også blodkriteriet, hvor man anerkendes som indianer, hvis man har mindst en fjerdedel indiansk blod (Undervisningsmaterialet:2012).

Hverken de formelle eller de uformelle definitioner er særligt konsekvente eller gennemskuelige. Og netop disse definitioner er et af de helt store debatpunkter i moderne indianerforhold. Ifølge Ebbe-Pedersen er der blandt indianerne ofte en opfattelse af at andre bestemmer for dem og definerer, hvem der er indianer, og at indianere, der lever som indianere og føler sig som indianere pga. de formelle kriterier kan risikere alligevel ikke at anerkendes som indianere og derved ikke få del i rettigheder, der er gældende for den anerkendte indianske befolkning. Der er ifølge den forskning der ligger bag særudstillingen 566 anerkendte stammegrupper. Dertil et antal ikke-ankendte, der søger om at opnå officiel status. Disse sager behandles af Office of Federal Acknowledgement under Bureau of Indian Affairs. Indianerne har ifølge Ebbe-Pedersen og ifølge undervisningsmaterialet fleksibelt tilpasset sig de komplicerede vilkår og er mestre til at spille forskellige identiteter ud alt efter den øjeblikkelige situation, de måtte befinde sig i. Den holdning gør op med den skalaopfattelse, man tidligere havde af indianerbefolkningen. Ifølge den opfattelse kunne man som indianer indplaceres på en skala der gik fra fuldblods/traditionel over flere mellemstadier halvblods/moderne. I dag ved vi, at den ene placering ikke udelukker den anden. I virkeligheden håndterer indianerne deres mange forskellige sider af indiansk identitet på fleksibel

vis. Som f.eks. at være moderne og traditionel samtidig, heraf begrebet kulturel synkretisme som Rosengren benytter sig af (Rosengren2010:34). som lønarbejder i storbyen om dagen, ritualleder i reservatet om aftenen, eller arbejdsløs og samtidig respekteret høvding i reservatet. Indianerne har Ifølge Ebbe-Pedersen så mange kombinationer af identiteter at spille ud, at man taler om indianeren som 150% indianer (Undervisningsmateriale:2012). Det er ifølge udstillingen magtpåliggende for indianerne i dag at opfattes både som indianere og nutidige. Ebbe-Pedersen fastslår at man godt kan være indianer selvom man kører i bil og har lønarbejde og bor i en storby (Ebbe-Pedersen:2012). Identiteten ligger dermed ikke i de ydre omstændigheder, men på det usynlige værdiplan, der ifølge Ebbe-Pedersen har stor vægt i den indianske verden. I mødet med den omgivende verden er indianernes bedste kort ifølge undervisningstekster at bevare en vis mængde af den indianske identitet, der får næring fra opretholdelsen af de traditionelle værdier. Ikke nødvendigvis som de så ud tidligere, men påvirket af den moderne verden, dog fortsat indianske, måske 150% indianske (Undervisningsmateriale:2012).

6.6 Etnografiske genstande som repræsentation for en kultur

Måske synes man at etnografiske udstillinger er os mere uvedkommende end nogensinde før. Vi har i Danmark vores egen nordiske kultur, som man måske elsker og måske altid vil hævde. Kan det ikke være os ligegyldigt, hvordan indianerne og andre kulturer lever eller har levet deres liv? Ikke ifølge Kaj Birket-Smith som fastslår at hvis vi virkelig vil lære at forstå os selv og vores egen kultur er det fremmede nødvendigt som baggrund for det hjemlige, og fordi vores, såvel som hele den europæiske kultur med tusinde tråde er knyttet til alle disse fremmede kulturer, som man alt for ofte kun har et skuldertræk tilovers for. Vi må ifølge Birket-Smith se bort fra den fejlagtige forestilling, fremkaldt af uvidenhed og indbildskhed, at den europæiske kultur har udfoldet sig ved en slags åndelig selvavl i læ af en mur, der lukkede den ude fra naturfolkernes barbariske verden (Høiris mfl.1999:22).

Kaj Birket-Smith fastslog ud fra betragtninger af Nationalmuseets etnografiske samling at ligesom etnografien er et uundværligt led i hele vores selverkendelse, således må den samling, der danner forudsætningen for denne uhyre omfattende gren af kulturforskningen, være en nødvendig del af Nationalmuseet. Der ligger en storslået tanke bag dette, at jordens kulturer, hele den menneskelige ånds frembringelser i ydre form er samlet under samme tag og således gensidigt kaster lys over hinanden. Den slår porten op til nye og fremmede verdener, og sætter fantasien i bevægelse. Og mere endnu: Alt racehovmod bliver her så ynkeligt dumt for den, der forstår at bruge sine øjne (Høiris mfl.1999:42). Man kan antage at Birket-Smith anså repræsentationen af andre kulturer, som

en mulighed for at spejle sit eget samfund, egen kultur og identitet i andre kulturer og dermed opnå en forståelse for ligheden mellem os og "de andre". Man skulle samtidigt med at man lærte noget om de fremmede lærer noget om sig selv.

6.7 Hvem ejer fortiden

Antropologen Bruce Trigger påpeger, at spørgsmålet om hvem der ejer fortiden, mere og mere bliver et problem mellem på den ene side indfødte og oprindelige folk, på den anden side antropologer og museumsfolk. Disse anskaffede deres samlinger af indfødte etnografika i en periode for 50-100 år siden, hvor man havde en forestilling om at indianerne var ved at uddø. Ting er i visse tilfælde blevet reddet ved dette, men oftere har selve indsamlingsmetoden været skadelig for de indfødte folk. Rituelle genstande blev beslaglagt af politiet i kampen mod de indfødtes religion. Rituelle genstande blev beslaglagt af politiet i kampen mod de indfødtes religion. Indfødte er blevet overtalt til at sælge sager, som egentlig ikke tilhørte dem personligt. Religiøse genstande blev kopieret til salg på kunstmarkedet. "Videnskabelige" formål blev brugt som argument for disse samlinger, selv af kendte folk som den amerikanske etnograf Franz Boas. Måske var det ifølge Gilberg rigtigt på Boas tid at indsamle mest muligt, fordi man troede, at de indfødte ville uddø (Høiris mfl.1999:50).

Når man udstiller ting er det ifølge Gilberg vigtigt, at man ikke forsøger at snyde publikum ved at vise kopier eller rekonstruktioner uden at fortælle, hvad der er hvad. Styrken i museerne er ifølge Gilberg, at de samler på originaler (Høiris mfl.1999:50). Man skal så ikke svække sin egen styrke ved at snyde med brugen af kopier eller rekonstruktioner. Budskabet får større værdi, når publikum føler, at de kan tro på, hvad der fortælles. Man kan så spørge sig selv om museumsfolk har lov til at bringe ting og sager tilbage til deres oprindelige skikkelse. Ifølge Gilberg vil mange nok mene ja, hvis der er tilstrækkelig korrekt belæg for det. Dog er det utroligt vigtigt, hvis man gør det, at alt dokumenteres, så tingen igen kan føres til sin nyeste udgave. Gør man ikke det, er man med til at ødelægge kulturelle værdier, så de aldrig kan genskabes, hvis ikke den rette viden gemmes. Et eksempel på dette er at et museum fik besøg af en udenlandsk specialist, som opdagede, at en af de mongolske munkedragter i virkeligheden var en omsyet kinesisk hofdragt fra Ming-tiden. Museumsfolkene var så fascineret af "opdagelsen", at de gik med til at tilbageføre dragten til dens tidligere brug. De påsyede dragtstykker blev taget af og lagt for sig uden tilstrækkelige oplysninger og dokumentation. Med tiden vil de forsvinde. Det vil ende med, at en kulturel værdi vil forsvinde, fordi man ikke ønskede at beholde tingen i dens sidste form. Museerne bør ifølge Gilberg være mere ærlige over for brugerne og påpege, at udstillinger ikke er objektive, men afhængige af hvilke

personer, der laver dem. Det har Etnografisk Samling ifølge Gilberg ikke været god til. Det er ifølge Gilberg vigtigt at deles om viden og om de oplysninger, der knytter sig til bestemte ting. man skal ikke skjule samlinger eller genstande for publikum, især ikke for det folk, hvorfor sådanne sager stammer fra. Gør man det, kan det være en negativ måde at hævde sit ejerskab på. Hvem bestemmer så, hvem, der har adgang til at se og røre, eller til at få viden? Det gør ofte museumsfolkene. Det kan være den ansvarlige museumsinspektør. Denne kan være begrænset ud fra et økonomisk eller museumspolitisk synspunkt. Det kan være konservatorer, som ser tingene ud fra et sikringssynspunkt. Hvad slutresultatet ender med, vil ifølge Gilberg afhænge af den interne magtbalance mellem parterne (Høiris mfl.1999:51). Man kan dermed antage at powwow udstillingen bærer præg af bl.a. Ebbe-Pedersens egen personlige historie og Gabriels beslutninger i samarbejde med projektgruppen.

6.8 Indsamling

Ifølge Gilberg går debatten i museumsverdenen ikke kun på, hvem der ejer genstandene og om de skal sendes tilbage. Debatten drejer sig i høj grad også om, hvem der ejer retten til at bestemme, hvad der skal indsamles, samt hvad og hvordan disse sager skal udstilles på museerne. Franz Boas fastslog at de etnografika, vi får fat i, indsamles ikke primært med henblik på at lave smukke udstillinger. Genstandene er førstehånds materiale for etnografiske studier af folk eller steder (Høiris mfl.1999:53). Mange ting er dog ifølge Gilberg ikke altid indsamlet af fagfolk eller efter en bestemt systematik. Indsamlere kan være folk, som er ude i andet formål og derfor ikke har tid, energi, viden og penge til at lave repræsentative samlinger. James Clifford skriver om Boas, at med ham opstod en antropologi, som understregede, at museumsgenstande skulle anbringes i en levende sammenhæng og repræsentere en kultur, som enten var placeret i et evolutionistisk system eller repræsenterede den såkaldte "etnografiske nutid", som hverken var historie eller fra det 20. århundrede, men noget udefinerbart autentisk ind i mellem. I vores dage er vi ifølge Gilberg på vej væk fra at udstille efter det evolutionære synspunkt og den etnografiske nutid. Den levende udstillingsform vil man ifølge Gilberg gerne bevare (Høiris mfl.1999:54).

Ifølge en af mine informanter på Nationalmuseet er der i disse år en livlig diskussion om, hvad museer skal samle på og om, hvad det vigtigste budskab genstandene skal udsende er, eller om der må være noget budskab overhovedet. Når man følger med i møder og løs snak på gangene har jeg observeret at der er mange spændende idéer men at mange af disse idéer falder til jorden på grund af det økonomiske aspekt som hedder sig at museet ikke har nok økonomiske midler til at føre dem ud i livet. Et par amerikanske forskere, Karp og Levine sætter spørgsmålstegn ved, hvad museer

skal fokusere på. Er det selve museumsgenstanden, deres baggrund og samspil? Er det genstandens æstetiske udseende eller den viden, der er forbundet med den? Eller er museumsinspektørens kendskab mere autentisk end genstandens egen oprindelse. Nogle forskere påpeger ifølge Karp og Levine at udstillinger ikke kan være objektive, som det tidligere var opfattelsen. En udstilling vil altid bære præg af de personer, som har skabt dem. Medarbejdernes forestillinger, forståelse og hensigter farver de pågældende temaer, en udstilling har. Iblandt vælger man at opfatte etnografika som kunst, altså kunst set ud fra et vesteuropæisk synspunkt. Hvordan en etnografisk kunstudstilling kan tage sig ud, kan ses på Nationalmuseet i den del, som kaldes Jordens Folk. Efter Gilbergs mening er det ikke den slags udstillinger, der permanent skal vises i et etnografisk museum. Den giver alt for lidt oplysninger om de folk, som udstilles. Ting i en "kunst" udstilling er oftest revet ud af en sammenhæng, og hjælper ikke med til at give en bedre forståelse af det folk, udstillingen handler om. Men hvem ejer retten til at bestemme, hvad der skal udstilles og hvordan det gøres? I denne sag er det ifølge Gilberg museumsfolkene eller museumsledelsen. Genstandssamlingerne er der. Man kunne have valgt at bruge dem på en helt anden måde, som ville give en bedre forståelse af fremmede folk. Det er ifølge Gilberg ikke kun den videnskabelige stab, som har indflydelse på hvad og hvordan, der udstilles. Konservatorer kan af hensyn til genstandenes bevaringstilstand kraftigt fraråde, at en ting udstilles. Det kan i visse tilfælde give skævhed i udstillingens budskab (Høiris mfl.1999:55).

Kaj Birket-Smith ønskede i sin tid at bryde med fortidens kulturstadier. Han gennemførte en inddeling som han kaldte, en ren etnografisk sondring mellem de forskellige kulturformer i geografisk rækkefølge, så man overalt har jævne overgange. For at knytte tråden til de danske afdelinger forklarede Birket-Smith, begynder man hos samerne. Opstillingen fulgte en geografisk rød tråd. Birket-Smith mente selv, at han strakte sig vidt for at gøre udstillingerne populære og instruktive. I 1936 var der dog røster i dagspressen, der kritiserede denne leflen for den brede befolkning. Selv skrev han, at mange genstande først blev levende i den besøgendes bevidsthed, når de så at siges ses i brug. Birgit-Smith sagde at inden for hver kultur er det så vidt muligt tilstræbt at vise alle hovedtyper af dragter, våben, redskaber og så videre. Det er utvivlsomt galt kun at udvælge enkelte særligt fremragende stykker. Man må ikke glemme, at et museum hverken er en midlertidig udstilling eller et stormagasin. Fotografier er anbragt så de ikke optager værdifuld plads i skabene. Af samme grund er oplysningerne om de enkelte genstande gjort så kortfattede som muligt. Til gengæld giver de trykte vejledninger baggrunden for forståelse (Høiris mfl.1999:41-42). National museet blev i 1900 tallet inspirationskilde for hvordan andre nordiske etnografiske museer burde

arbejde med sine samlinger. Grundprincippet er etnografisk, dvs. at alt fra et vist folk afledte objekter er samlet og ordnet efter et bestemt system, hvis mål er systematisk at følge og angive de forskellige sider af folks liv siger Brunius (Östberg2002:67).

Staffan Brunius fremhæver at prærieindianernes livsstil var stærk og karismatisk men også risikabel. Det er ikke så mærkeligt at lige prærieindianerne kom til at blive indianerfilmens og drengébøgernes favorit I 1900 tallet (Östberg2002:112). En "rigtig" indianer skulle helt enkelt se ud som en prærieindianer, have hovedprydelse af fjer, bue og pil, bo i tipi, ride på hest og drage på krigstogter. Et image som har sine rødder I Buffalo Bill's Wild West Show som turnerede rundt i USA og Europa i årtierne omkring århundredeskiftet. Her deltog bl.a. siouxkrigere som havde været med i store blodige indianerkrige mellem 1860 og 1880. Fascinationen i Europa for lige prærieindianerne begyndte dog tidligere, langt før Buffalo Bills circus. I starten af 1800 dukkede en masse rejseskildringer og fagillustrationer op fra de Nordamerikanske indianeres liv på prærien. Bl.a. besøgte den amerikanske kunstner George Catlin flere indianere vest for Mississippifloden. Hans værker og indsigtfulde skildringer fik stor opmærksomhed I Europa (Östberg2002:113).

Ulla Wagner fremhæver at indenfor de seneste årtier har individer og grupper af oprindelige folk i større og større udstrækning stillet spørgsmålstejn ved museernes ret til i etnografiske udstillinger at tolke og formidle et budskab om dem. Blandt nogle af de første som har protesteret er de amerikanske indianere. Hun siger at kultur I materiel eller immateriel form har tenderet til at blive såvel røvet, som forstørret eller undertrykt, hvor som helst erobrere udøver sin magt. Kultur I det offentlige rum bliver knyttet mere og mere sammen med etnicitet (Östberg2002:375). Carl Johan Gurt siger at hos f.eks. Nordvestkyst indianerne har kunsten en anden betydning end i det vestlige samfund. Alt deres kunst er koblet sammen med religion og social organisation og det giver for dem mening, identitet, konsensus og legitimitet. Kunsten kodificerer erfaringer gennem at transformere den til synlig form. I det vestlige samfund handler kunst først og fremmest om æstetiske kategorier og kunstnerens kommentar til samfundet. Den indianske kunst bygger på og er forankret i en ideologi og et verdenssystem som radikalt skiller sig ud fra vores, hvor kunsten derimod af vesterlændinge bliver en tolkning som bygger på vestlige vurderinger og som derfor ofte bliver fejlagtige (Östberg2002:134).

Nærheds-princippet kalder man den udstillings form hvor man vælger at udstille en repræsentativ gruppe eller et typisk område. Wagner fremhæver at en anden faldgruppe som bør betragtes er at udstillinger ofte repræsenterer hvad man bruger betegnelsen for som etnografisk presens. En vestlig

konstruktion som har levet langt ind i 1900 tallet. Etnografisk presens, som betegner pågående tid, forviser "dem" eller "de andre" til et slags tidsløst rum, hvor presens i høj grad står for den tid og det tilfælde hvor vi kom til at interagere med "dem". At skildre folk under betegnelsen "dem" havde en både lang og foranderlig historie bag sig og at de havde eller havde haft kontakt med andre folk inden "vi" vesterlændinge dukkede op er ifølge Wagner et interessant aspekt. Hun fremhæver at når det gælder udstillinger kan denne skævhed yderligere forværres af at samlingerne fra en vis folkegruppe kan have skabt vidt forskellige tidsperioder, men i udstillingens form føres de tilbage til det samme tidsløse rum, til den samme etnografiske presens (Östberg2002:135).

Powwow udstillingen viser tidsperioden 1800 tallet til i dag, dermed udstilles forskellige tider i kontrast til hinanden og viser kulturens udvikling og kontinuitet gennem tid og rum.

Gabriel bemærker at det der kendetegner den etnografiske samlings udstilling er at den er blottet for tid. Den er blottet for mennesker. Tingene har ingen kontekst og man kan ikke se hvad de har været brugt til. Man kan ikke se hvem der har anvendt dem. Hun fastslår at det var meget vigtigt for arbejdsgruppen i denne særudstilling at få et menneskeligt ansigt på.

"Man skal kunne stå i udstillingen og se hvordan indianerne ser ud i dag og at de ser ud på mange forskellige måder. Det er for at vise variationen og for at gøre det meget nærværende fordi jeg tænker at vores almindelige publikum har ingen anelse om hvordan indianere lever og ser ud i dag. Fordomme om indianere variere nok fra at de er uddøde til at de er nogle fordrukne nogle der kun går på casino" (Gabriel:2012).

Verdensudstillinger og etnografiske museer har sin plads i hvad Friedman kalder den moderne civilisations identitetsrum. De har det tilfælles at de hver og en på hver sin måde, præsenterer, demonstrerer, forstærker og kontrasterer sin egen identitet overfor de andre (Lindberg1998:96). Man kan antage at det ikke er ligegyldigt, hvordan man i den vestlige verden repræsenterer andre kulturer og folk. Nationalmuseet er i sin repræsentation også med til at skrive andre nationers og folks historier. Det mener Gabriel at der bør være stor respekt om (Gabriel:2012).

På Nationalmuseets faste etnografiske samling står mange genstande for sig selv tidsløst i sin repræsentation. Vi ender med at "fetichere" genstandene som kunstgenstande. Med det mener jeg at uden tilhørende forklarende tekster, undgår udstillingen at foregive, at den giver et sandt billede af det, den repræsenterer og undgår dermed at sige noget forkert. Genstandene i den faste etnografiske samling på Nationalmuseet bliver sat i forgrunden for blot at indfange fremmedheden og dyrkelsen

af det etniske og eksotiske. Udstillingen er derfor blevet en nostalgisk verden set gennem genstande, ofte en svunden verden og tid. Særudstillingen powwow vælger derimod bevidst at vise hvorledes indianerne lever og begår sig i dag og vælger endda bevidst at holde visse genstande tilbage, i dette tilfælde skalpe fra indianere. Derimod kan man læse om kulturen og historien vedrørende skalperingen samt NAGPRA lovgivningen. Dette har vist sig at have en særdeles stærk påvirkning på målgruppen. Med debat skilte som stiller spørgsmålstegn ved om man mener skalpe og humane rester bør vises frem på museer eller ej har gæsterne ikke kun set på genstande, men også taget stilling til forskellige dilemmaer og debatteret deres egne holdninger ud fra dette. Publikum har diskuteret fremmedheden, deres egen danskhed, etnicitet og tilhørsforholdet til danskernes forfædre som bliver udstillet på museer, som f.eks. egtvedpigen. Derudover har de diskuteret tro, etik og moral.

6.9 Etnografiske udstillinger og udstillingsmetoder

Når et museum skal udarbejde en udstilling, der skal vise en anden kultur end den kultur, museet selv formodes at være placeret i, kan man hermed opstille tre overordnede måder, man kan gribe det an på. Skal man lave udstillingen *med*, *for* eller *om* den anden kultur? At lave en udstilling *for* en anden kultur kan tolkes som at man laver en udstilling på den givne kulturs præmisser som en slags ambassadør. I de Nordamerikanske indianers tilfælde ville det være at repræsentere eller oversætte indiansk kultur på en måde, som man mente, at den indianske befolkning ville ønske det. At lave en udstilling *om* en anden kultur ville være at fortolke eller oversætte, hvordan vi i Danmark ser på f.eks. de Nordamerikanske indianere. Dette er ifølge en informant på Nationalmuseet den mest traditionelle måde at lave etnografiske udstillinger på. En måde at lave udstillinger *med* andre kulturer på kan være ved at bruge lokale i udarbejdelsen af udstillingerne – en metode der er blevet afprøvet i forbindelse med powwow særudstillingen. Ved at samarbejde med Black Bear familien i Northern Cheyenne reservatet har Ebbe Pedersen med accept samlet dragter og genstande ind fra den familie hun har haft tilknytning til igennem 30 år. Desuden har hun optaget en række interviews som bliver vist som små kort film i udstillingen. I dette tilfælde bliver Nationalmuseet en arena for indiansk identitet hvor udstillingen er *om* powwow men vil laves *med* indianerne. Indianernes religion er for indianerne selv hellig og man har derfor valgt ikke at lægge stor vægt på dette i udstillingen. I udstillingen finder man desuden to piber som er skilt ad. For indianerne er piben hellig og de ønsker ikke at den er samlet når der ikke ryges på den pga. de magiske kræfter de mener der løber igennem dem når de er samlet. Indianerne mener at piben kun bør være samlet når

der ryges på den ifølge særudstillingen. Også her vælger museet at accepterer indianernes tro og udstiller piberne adskilt.

6.10 Indianske skalpe

Den danske Antropolog Dennis Nørmark mener ikke at museer bør undlade at udstille museumsgenstande af hensyn til efterkommere. I en artikel fra etik.dk siger han at Nationalmuseet i dette tilfælde tager et forkert hensyn til indianerne (Washuus:2012). Han mener at der på en måde bliver tale om dobbeltracisme. Nørmark udtaler at vi har en tendens til at give indfødte folk en særstatus, og særligt de indianske folk får lov til at have rettigheder, der er bundet til deres blodslinje.

"Jeg mener ikke at det er i indianernes interesse, at de skal have en beskyttende behandling, som vi ikke giver os selv, for derved separerer vi dem som særlig gruppe, og det bliver så bare en anden form for racisme. Vi skal være ligesom mennesker, deres følelser er ikke mere værd end mine. Det at undlade udstilling af skalpene er en misforstået form for overbeskyttelse. Jeg tvivler på at der rent faktisk er nogle, der vil føle sig krænket. Jeg tror mere, at det bliver brugt som politisk korrekthed" (Washuus:2012).

Gabriel pointerer at det her med at kalde det for dobbelt racisme ligger i forlængelse af Adam Kuper der i sin artikel *'Return of the native'* siger at ved at give indianerne i dag de her kollektive rettigheder, til særbehandling, så er vi med til at essentialisere dem og dermed gøre dem til ædle vilde (Gabriel:2012). Kuper hævder, at for så vidt som begrebet "oprindelige folk" er politisk konstrueret, er det politisk forkert at tale om gruppens rettigheder for dem (Kuper2003:390). Hvis imidlertid oprindelige folk bliver diskrimineret, er de bedst beskyttet af konventionelle menneskerettighedsbestemmelser. Kupers påstand er, at kategorien oprindelige folk er falsk og at det er en genopfindelse af vestlige forestillinger om "de primitive" og "den ædle vilde". På samme måde er kultur begrebet ifølge Kuper blevet en fælles eufemisme for "race" (Kuper2003:389). Gabriel fastslår at vi med kritikken er tilbage til oplysningstiden hvor indianerne får en stereotyp identitet og at vi derved i virkeligheden diskriminere dem igen. Gabriel mener at det er en meget central kritik som man skal være meget opmærksom på som antropolog eller når man laver udstillinger. Det er meget vigtigt at man får alle nuancerne med. Hun mener at vi må ikke bare være med til at bekræfte et billede af indianerne som ædle vilde der bare lever i harmoni med naturen. For mange indianske grupper, så er det det billede de selv gerne vil have ud, men det er langt mere

nuanceret og vi gør dem ikke nogen tjeneste ved at videreføre nogle stereotyper siger Gabriel (Gabriel:2012).

Den tidligere kulturminister Uffe Elbæk understreger i etisk samråd at han ikke som kulturminister vil gå ind og beslutte hvilke genstande Nationalmuseet skal, eller ikke skal medtage i en konkret udstilling men han mener at det er en overvejelse museet må tag når det skal udstille genstande af human oprindelse. I de rette sammenhænge kan de løfte en udstilling formidlingsmæssigt og gøre den mere nærværende. Elbæk fastslår at de fleste af os vel er enige om at vi som udgangspunkt bør behandle dele af døde mennesker med respekt. Det forventer museernes samarbejdspartnere ude i verden også.

"Den omtalte udstilling om prærieindianere er ikke mindst baseret på at Nationalmuseet for nylig har arbejdet og indsamlet blandt prærieindianernes efterkommere og det er klart at man som museum ikke kan forvente at blive mødt med stor gæstfrihed ude i verden hvis man udviser ligegyldighed over for det som betyder noget for dem man arbejder iblandt" (Elbæk:Etisksamråd:2012).

Elbæk fremhæver at det ikke er noget som han eller nogen anden har noget endegyldigt svar på, men museernes internationale sammenslutning ICOM har lavet et sæt etiske retningslinjer som overordnet forholder sig til spørgsmålet. I disse retningslinjer hedder det sig om udstilling af genstande af human oprindelse ifølge Elbæk at, det skal ske i overensstemmelse med professionelle standarder og med de interesser og trosforestillinger som findes i det samfund og etniske eller religiøse grupper, objekterne kommer fra. De bør præsenteres under udvisning af stor takt og respekt for den værdi og værdighed alle folk har. Elbæk mener det er godt at Nationalmuseet faktisk inddrager spørgsmålet, om skalpene burde udstilles i selve udstillingen og således tager publikum med ind i denne her komplekse diskussion. En diskussion som Elbæk kan forstå på udtalelser fra museet at folk har taget del i, hvilket har været med til at højne interessen for udstillingen (Etisksamråd:2012).

Langt størstedelen af Nationalmuseets samling på omkring 10 millioner genstande findes på magasin. I disse omfattende samlinger findes en stor mængde genstande, det der i fagsprog kaldes human oprindelse, materialer der engang var en del af levende mennesker. En del af disse genstande er dagligt udstillet og størstedelen af genstandene bevares på magasin. Elbæk fastslår at museerne selvfølgelig skal gøre deres samlinger tilgængelige for offentligheden, hvilket står i

museumsloven, men det siger intet om at alle genstande skal være udstillet. Der er ingen praktisk mulighed for at Nationalmuseet kan udstille hele deres samling. Det er en konkret beslutning som Nationalmuseet har taget i forbindelse med en konkret udstilling. Elbæk har stor forståelse for det museet har gjort i den pågældende sag og bakker deres prioritering op med respekt for det samarbejde man har med efterkommerne i USA (Etisksamråd:2012).

Alex Ahrendtsen fra Dansk folkeparti fastslår at danskerne også udstiller egtvedpigen eller egypterne udstiller balsameret lig fordi det viser noget om faraoernes kultur i sin tid. Ahrendtsen mener at det er en bekymrende udvikling vi har haft de sidste 20-30 år i den vestlige verden hvor det politiske korrekte præsteskab går ind og definerer hvad vi kan gøre og hvad vi ikke kan gøre og han mener at det breder sig til alle områder, nu også museumsverden, hvor man ikke vil udstille noget af hensyn til nogle folkeslags formodet krænket følelser (Etisksamråd:2012).

Ellen Trane Nørby fra etisk samråd fastslår at det i høj grad handler om, at man formidler historien på en ordentlig måde, uden at det skaber berøringsangst. Nørby er enig i at vi ikke skal blande os i hvad Nationalmuseet vælger at udstille.

"Det der må være genstand for den politiske diskussion, det er i høj grad også at give det afsæt at der ikke skal lægges noget censurerings filter ned over hvad man føler man kan af politisk korrekthed for så kommer vi til en situation hvor museumsverden ikke tør stille de relevante spørgsmål og i powwowudstillingen har man jo netop valgt med den tomme montre at gå ind i en diskussion med de besøgende museumsgæster" (Etisksamråd:2012).

Mille Gabriel fastslår at hun har valgt ikke at vise skalpene frem. Skalpe, knogler, kranier osv. er noget som er allermest helligt eller kraftfuldt for indianerne i dag. Selvom indianere er blevet tvangskristnet og missioneret igennem de sidste par hundrede år, så har der hele vejen op igennem tiden eksisterede en idé om at forfædrenes ånder er til stede i det her materiale. Så det handler på den ene side om at man ønsker at vise forfædrene respekt men det handler også om at nogle mener at ånderne ikke kan finde hvile når de befinder sig på et museum og navnlig det at udstille de her humane rester vil opfattes som stærkt krænkende. I USA der har man fået lavet en lovgivning på området, NAGPRA fra 1990 som bestemmer at amerikanske museer og offentlige institutioner som proaktivt skal tage initiativ til tilbagelevering, først og fremmest af humanitært materiale. Så der kører

en masse sager hvor en masse reservater og stammer får tilbageført forfædrenes levn og så laver genbegravelse af det.

"Det er virkelig noget der fylder meget i de indianske samfund i dag. Siden 1990 er der ingen amerikanske museer der har udstillet den her slags så derfor ville det være helt forkert hvis vi ikke gjorde det samme her" (Gabriel:2012).

På Nationalmuseet der har man ifølge Gabriel igennem de sidste årtier været meget åbent for tilbagelevering af kultur arv. Museet vælger altid at tilbageføre humant materiale til genbegravelse, hvis der er nogen der beder om det. Men det har også været en uofficiel politik på museet at man på etnografisk udstilling ikke har udstillet rester af døde mennesker. Så med nyopstillingen fra 1990, så er der ikke længere døde mennesker, næsten ikke nogle døde mennesker i udstillingerne. Indtil da så var der skrumpehoveder og tatoveret maori hoveder og alt muligt forskelligt. I dag er der stadig en smule tilbage, men kun ting som er skjult bag noget andet. Der er en inka mumie og melanesiske forfædre kranier der er blevet modeleret ler udenpå. Det har ikke været helt konsekvent men ønsket har været at respekterer oprindelige folks ønske om ikke at få udstillet forfædrene siger Gabriel (Gabriel:2012).

Gabriel fremhæver at Dansk folkeparti har brugt powwowudstillingen til at køre en mini muhammed debat i de danske medier om hvorvidt vi som danskere behøver at tage hensyn til andre kulturer og deres budskab er egentlig at vi har retten til ikke at vise andre hensyn og især i forhold til USA, at vi ikke skal underlægge os amerikanske måder at gøre tingene på. Det var ifølge Gabriel meget vigtigt for Dansk folkeparti at fremhæve at Nationalmuseet ikke var underlagt den amerikanske lovgivning NAGPRA. Men vi kan vise og gøre som vi vil siger Gabriel. Museets samlinger er jo det danske folks ejendom og derfor skal danskerne have adgang til alting. Og fordi museet ikke viser skalpene i udstillingen så betyder det ikke at danskerne ikke har adgang til det, for hvis man kommer herind med et seriøst projekt som forsker eller skoleelev, så kan man bede om at få lov til at se skalpene. De er offentlige tilgængelige, vi har bare valgt ikke at udstille dem siger Gabriel (Gabriel:2012). Gabriel fremhæver at Dansk folkeparti syntes at hun omskrev historien og de sammenlignede det med at hun fornægtede holocaust. Den trak de ifølge Gabriel tilbage igen, efter at de havde været inde og se udstillingen. Gabriel fastslår at;

"Dansk folkeparti troede først at det her handlede om at når indianerne følte sig krænket, så var det fordi det var en del af deres historie som de helst ikke ville have

frem i lyset fordi de havde været så krigeriske engang. Men historien bag skalpering er egentlig en helt anden. Og den historie løfter vi frem uden at vise genstandene. Og det vi viser dem viste mig hvor kraftfuldt eller effektfuldt det kan være at tilbageholde noget. Det havde ikke affødt nogle debat hvis vi havde vist dem skalpene. Skalpenes fravær gør dem meget tilstedeværende" (Gabriel:2012).

Hvorfra eller fra hvem skalpene kommer er ifølge inspektøren ukendt. De er dog indsamlet til Nationalmuseet af to danskere i Nordamerika engang i midten af 1800-tallet. Men ikke i forbindelse med krige mellem indianere og hvide, hvor dragter blev flået af døde indianere, og deres kranier kogt for at ende på etnografiske samlinger i bl.a. Europa siger Gabriel til avisen Berlingske (Ejsing:2012). Ifølge Gabriel er det i den sammenhæng, museets beslutning skal ses. Indianerne vil ifølge Gabriel ikke længere være vores museumsgenstande. Museets direktør, Per Kristian Madsen, forklarer til avisen Berlingske at et museum altid må tage hensyn til de områder og mennesker, tingene kommer fra (Ejsing:2012).

6.11 Tilbagelevering af genstande

I artiklen '*Nationalmuseet holder skalpe skjult*' fremlægges det at Nationalmuseet ikke har planer om at sende skalpene retur til USA. Men museet har tidligere returneret menneskerester fra dets depoter til andre folkeslag. Bl.a. et helligt, tatoveret maorihoved, der i 1998 vendte hjem til New Zealand fra København. Dette hoved måtte heller ikke udstilles eller fotograferes. Det bliver i dag opbevaret på det nationale museum i New Zealand sammen med andre tørrede hoveder fra forfædre i et særligt helligt rum, som kun maorierne har adgang til. Maorierne opfatter det som krænkende, at de er synlige for andre end dem selv, siger Gabriel ifølge artiklen (Ejsing:2012).

For en hel del år siden dukkede en ung siouxindianer, George Horsecapture, op på Etnografisk samling. Han ønskede at se alle indianersager fra Nordamerika, hvilket han fik lov til. Han blev overrasket over at opleve så fin en samling af indianersager. På et tidspunkt gav han udtryk for, at alt, hvad indianere havde lavet, skulle leveres tilbage til dem, selv nutidigkunst. Museets medarbejdere forsøgte at se sagen fra hans synsvinkel. Hvis nu indianerne fik alle indianske ting tilbage, så ville man ikke i Europa kunne fortælle om indianere. Uden viden om indianere, ville folk i Europa ikke kunne lægge pres på regeringen i USA, for at hjælpe indianerne, hvis de blev dårligt behandlet, argumenterede museet. Horsecapture skiftede mening, måske skulle ikke alt sendes tilbage alligevel. Han blev senere museumsinspektør ved Buffalo Bill Historic Center, hvor man har valgt ikke at gøre de hellige sager tilgængelige for det almindelige publikum. Sagerne er gemt væk i

et aflåst, ceremonielt rensset rum, hvortil kun folk som f.eks. medicinmænd med passende respekt for tingene har adgang (Høiris mfl.1999:48).

Det er tradition i nogle museer, at ting, som indgår i samlingerne, altid skal forblive en del af museet. Men der kan være tilfælde, hvor nogle særlige genstande har særlig symbolsk betydning for det oprindelige folk. En anden måde at klare problemet med respekt for religiøse sager kan være, at tilbagelevere den religiøse kraft. En lakota medicinmand, Lame Deer, besøgte Nationalmuseet i 1984 og fandt et helligt medicinbundet som indianere lavede efter de havde været på visions søgning. Han påpegede, at Nationalmuseet havde pligt til at holde kraften ved lige i et sådant medicinbundet. Han var dog klar over, at museet ikke havde råd til hvert 2-3 år at hente en indiansk medicinmand til at udføre en ceremoni. Han foreslog derfor, at den magiske kraft som han mente medicinbundet besad blev taget ud af genstanden og bragt tilbage til lakota-folket. Efter samråd med stammens ældste kom han tilbage og udførte den forløsningceremoni, der skulle til. Den afhelligficerede genstand forblev i museet, hvor den nu er en almindelig død ting. Ubetænksomt spurgte museumsinspektøren i sin tid Lame Deer, om det var i orden at udstille pakkens indhold i løs vægt. Lame Deer svarede at det er museets ting og de kunne gøre med det hvad de ville, men han ville ikke gøre det. Medicinbundet blev alligevel udstillet som den lukkede pakke den er og har været en del af powwow udstillingen. Lame Deer ønskede at kunne bevare sit folks religiøse idéer til sine efterkommere, derfor blev hele ceremonien optaget på video i 1984 og udsendt i Danmarks fjernsyn under navnet "Helligbundet". Ifølge Gilberg var grunden til dette måske også, at han med en sådan video kunne vise andre museer, hvad man kan gøre. Han var ifølge Gilberg interesseret i, at kraften som symbol vendte tilbage til folket og skallen/pakken måtte museet godt beholde (Høiris mfl.1999:48). Dermed kunne Lakotaerne eje den kraft de mente der var lagt i og museet kunne eje pakken. Man kan antage at det var et symbolsk udtryk, hvor mennesket forsøger at manifestere forskelle på, så man ved hvem man selv er i forhold til "de andre". På samme måde kan man antage at de indianske skalpe på Nationalmuseet besidder en symbolsk kraft der bevidst bruges af både museet og indianerne selv. Powwow særudstillingen samt udstillingens genstande, både dem der vises frem og dem der ikke vises frem, fungerer dermed som symbolske udtryk der forstærker og kontrasterer forskelle mellem os og "de andre".

7. Konklusion

Formålet med denne opgave har været at undersøge hvilken indvirkning powwow har som et kulturelt og symbolsk udtryk i relation til idéen om menneskets måde at skabe og manifesterer

forskelle på i forholdet mellem sig selv og andre. Dette undersøgte jeg i relation til Nationalmuseets særudstilling om powwow og de Nordamerikanske indianere. Jeg har redegjort for hvordan de Nordamerikanske indianere bruger powwow som et kulturelt og symbolsk udtryk for at forstærker deres egen identitet og etnicitet over for det Amerikanske mainstream samfund. Dernæst har jeg redegjort for hvordan Nationalmuseet bruger en udstilling om en fremmed kultur, som en måde at forstærke og kontrasterer forskelle og ligheder mellem os og "de andre".

Afslutningsvis kan man konkluderer at powwow udstillingen benyttede sig af nærheds-princippet, da den menneskeliggjorde det fremmedartede. Den udvalgte de Nordamerikanske indianere, nærmere specifikt traditionelle og nulevende prærieindianere med udgangspunkt i deres dansefestivaler samt de udfordringer de står over for på reservaterne. Dette blev gjort ved at man fulgte bestemte familier og personer. Man kan konkluderer at de Nordamerikanske indianere i powwow dansen oplever en tilstand af balance og at powwow fænomenet bruges som en måde at forny sig selv og sin kultur på. Med powwow kan de Nordamerikanske indianere symbolsk forstærke sin egen kultur over for modsætninger. Den kulturelle etniske forskel mellem os og "de andre" manifesterer indianerne åbenlyst gennem powwow dansen. De udstiller deres identitet overfor modsætningen, igennem symboler som påklædning, sprog, dans og musik. De Nordamerikanske indianere er i dag ikke blevet assimileret men spiller på en både kreolsk identitet og en bindestregsidentitet der gælder både udenfor og hjemme på reservatet. Kulturel synkretisme indgår her, da de blander det moderne med traditionelle værdier. Derudover kan man konkluderer at powwow bevægelsen er et produkt af reservat dannelsen som blev skabt i Nordamerika for omkring 150 år siden. Powwow som fænomen er en revitaliseringsbevægelse hvor indianerne forsøger at forny sig selv og deres kultur. Dette gør de bl.a. ved at bringe traditionelle danse og sange i brug. Man er på den ene side påvirket af familiens, slægtens og reservatets ofte traditionelle og religiøse baggrund, og på den anden side af det senmoderne amerikanske samfund, man er omgivet af. Indianernes søgen efter identitet er dermed meget kompleks.

Nationalmuseet bliver en arena for indiansk identitet hvor udstillingen er *om* powwow men vil laves *med* indianerne. Man kan ligeledes antage at særudstillingen i sig selv er et symbolsk udtryk for at vise forskelle og ligheder mellem os selv og den kultur der repræsenteres. Etnografisk samling viser dog i højere grad fremmedheden, hvorimod powwow udstillingen forsøger at sammenligne "de andre" med os selv og forstærker dermed målgruppens egen identitet og etnicitet. Spørgsmålet om skalpene bliver et etisk og moralsk spørgsmål, hvor der ikke findes noget endegyldigt svar på hvad

der er rigtigt og forkert. Skalpene bliver af Nationalmuseet brugt som en symbolsk kraft, som både museets folk og de Nordamerikanske indianere gøre krav på. Derigennem kontrasteres og forstærkes de kulturelle forskelle og ligheder mellem os selv og "de andre". Man kan dermed afslutningsvis forestille sig at hvis vi i fremtiden virkelig skal lære noget om os selv og andre kulturer så er powwow særstillingen et smugkig ind i hvorledes fremtidens museumsudstillinger kunne komme til at se ud.

8. Perspektivering

Man kunne have gået mere i dybden med powwow som en del af 4th of July fejringen med parader og hyldesten af krigsveteraner. Derudover kunne jeg også have gået mere i dybden med hvordan repræsentationen af indiansk identitet og etnicitet på et Dansk Nationalmuseum forstås i forhold til Dansk identitet, etnicitet og nationalisme. Her måtte jeg begrænse mig pga. tidsrammen og plads, men det kunne været interessant at se på hvordan danskerne identificerer sig med indianerne. i romantiseringen af indianerne kunne det meget vel være sådan at danskerne føler at de har mere tilfælles med indianerne end med mainstream amerikanerne.

9. Bibliografi

- Barth, Fredrik. 1998. *Ethnic Groups and Boundaries - The social organization of culture differences*. Waveland Press.
- Davies, Charlotte, A. 2008. *Reflexive Ethnography- A guide to researching selves and others*. 2nd Edition. Routledge.
- Eriksen, Thomas, H. 2010. *Small places, large issues, an introduction to social and cultural anthropology*. Third edition. Pluto Press.
- Geertz, Clifford. 1973. *The Interpretation of cultures*. Basic Books inc.
- Friedman, Jonathan. 1994. *Cultural Identity & Global Process*. SAGA publications Ltd.
- Hobsbawm, Eric, & Ranger, Terence. 1992. *The Invention of Tradition*. Cambridge University Press.
- Hume, Lynne, & Mulcock, Jane. 2004. *Anthropologists in the field- Cases in participant Observation*. Columbia University Press.
- Høiris, Ole, mfl. 1999. *Jordens folk 3. Etnografisk Samling - 150 år*. Nationalmuseet.
- Knopff, Bradley D. 2001. *Reservation Preservation, Powwow Dance, Radio, and the inherent Dilemma of the Preservation Process*. Dept. of Sociology, Lund University.
- Kuper, Adam. 2003. *The Return of the native*. *Current Anthropology*. Vol.44, Number 3. The Wenner- Gren Foundation for Anthropological Research.
- Lindberg, Christer. 1998. *Den Gode Och den Onde Vilden*. Arkiv Förlag.
- Lindberg, Christer. 2009. *Samhället som tanke, Clause Lévi-Strauss och den franska strukturalismen*. Arkiv Förlag Lunds Universitet Social – och beteendevetenskapliga biblioteket.
- McGee, Jon & Warms, Richard, L. 2008. *Anthropological Theory, an introductory history*. Fourth edition. The McGraw-Hill Companies inc.
- Penny, Glenn, H. 2002. *Ethnology and Ethnographic Museums in Imperial Germany. Objects of culture*. Chapel Hill, NC. University of North Carolina Press
- Rosengren, Dan. 2010. *Människans Livsvärldar*. Studentlitteratur.
- Wallace Anthony, F. C. 1956 *Revitalization Movement*, *American Anthropologist*.
- Williams, Marcellus "Bear Heart" & Larkin, Molly. 1996. *Bear Heart, Vinden er min moder*. Aschehoug.
- Young, Gloria, A, & Gooding, Erik, D. 2001. *Celebrations and Giveaways*. *Handbook of North American Indians*, Vol.13 , Part 2. Pleins. (S.1011-1025)

Östberg, Wilhelm.2002. *Med världen i kappsäcken*. Samlingarnas väg till etnografiska museet.

9.1 Anden litteratur/empiri:

Dispositionsförslaget, etnografisk samlings introduktionsudstilling, Nationalmuseet Maj .1991.

Undervisningsmateriale .2012. Nationalmuseet

Nationalmuseet website: <http://natmus.dk/>

9.2 Artikler fra Internet

Ejsing, Jens.2012. *Nationalmuseet holder skalpe skjult*. Berlingske.dk. 19.09.2012.

<http://www.b.dk/viden/nationalmuseet-holder-skalpe-skjult>.(2012-12-13)

Washuus, Dorte.2012. *Bør museer undlade at udstille genstande af hensyn til efterkommere*. Etik.dk

<http://www.etik.dk/artikel/479047:Kultur-og-etik--Boer-museer-undlade-at-udstille-genstande-af-hensyn-til-efterkommere> (2012-11-17)

Zotigh, Dennis. 2012.*Reason There Are a Lot of 4th of July Powwows*. Native News Network, connecting Native American Voices.

<http://www.nativenetwork.com/reason-why-there-are-powwows-during-the-4th-of-july.html#reason-why-there-are-powwows-during-the-4th-of-july> (2013-05-10)

10. Appendixes

10.1 Apendix 1 Interview med Ulla Ebbe Pedersen 5/12-2012

Ebbe-Pedersen fik idéen til udstillingen i 2007. I 2009 blev der nedsat en projekt gruppe. Budskabet med udstillingen er at vise at indianerne overlever i dag og ikke har givet op. Der er den her vej man kan vælge, powwow, traditionerne og så er der den anden vej. Ebbe-Pedersen ønsker ikke at vise skalpene frem. Så vil hun højst sandsynligt ikke være velkommen på reservatet mere siger hun. De ønsker det simpelthen ikke. I Stockholm har man lavet et specielt mørkt rum med et forhæng hvor man kan se skalpene siger hun. Ebbe-Pedersen taler om at amerikansk kultur og indiansk kultur er uforenelig. Kulturel Synkretisme, hvoraf tidligere antropologer har kigget på at enten var man traditionel eller moderne. Ebbe-Pedersen siger at indianerne kan flekse mellem de forskellige identiteter. Hun fortæller historien om Indianeren/advokaten i bilen på vej hjem til reservatet. han laver en transformation fra bymand til reservatindianer.

Alle indianere i USA danser efterhånden powwow siger Ebbe-Pedersen. Der er powwow i byerne. Den største powwow er på crow creek reservatet, Tipi town powwow siger hun. Dansene udspringer ifølge Ebbe-Pedersen af gamle danse. Grass dance stammer fra pawnee indianerne. Udstillingen undlader at kigge på det religiøse aspekt, da det er meget ømfindigt for indianerne siger Ebbe-Pedersen. Det er helligt og de ønsker ikke det skal vises frem. Kevin Locke, den indianske entertainer havde det fint nok med svensk og dansk danser på bagvæggen. Nogle indianere er ok med det andre ikke. Indianerne er her stadig i dag og de gemmer sig ikke mere siger Ebbe-Pedersen. Udviklingen for 30 år siden til nu på Nothern Cheyenne reservatet viser at powwow er begyndt at blive omdrejningspunktet. Mens de syr dragterne fortæller de myter og historier om piben f.eks. eller ørnefjeret til de næste generationer. De er ikke spor assimileret, de er meget opmærksomme på amerikansk kultur, og synes at det synd for amerikanere at de hele tiden gerne vil have ting. Når Ebbe-Pedersen har været væk fra reservatet i lang tid bliver man ikke sådan bare lige lukket ind igen. Det skal arrangeres. Der var mange etiske overvejelser omkring familien og den personlige udstilling. Hun har det mærkeligt med at det er hende der vises frem i starten, men Gabriel insisterede. Ulla Ebbe Pedersen er antropolog og hendes første udstilling er Powwow udstillingen. Hun ville være med til at vise at powwow styrker deres stolthed, deres stemme, deres tradition og indianerne gerne vil vise sig frem.

10.2 Appendix 2 Interview med Mille Gabriel 4/12- 2012

Hvad var baggrunden for udstillingen ?

Baggrunden var egentlig at der ikke fandtes nogle udstillinger om prærieindianere på national museet. National museet havde længe snakket om at lave sådan en udstilling for at vise de gamle dragter frem og så træk vi den i en mere moderne retning. Den var allerede blevet besluttet da jeg blev ansat herinde for knap to år siden. Eftersom det er moderne identitets processer der interesserer mig og som jeg har arbejdet med så har jeg trukket det yderligere i den retning. Så vi besluttede meget hurtigt at omdrejningspunktet for en indianerudstilling skulle være et eller andet fænomen som har betydning for folk i dag og der er powwow en af de centrale events i de moderne indianeres liv, hvis vi ikke skulle tag fat i noget religiøst, for vi kunne også have valgt soldansen eller nogle af de genopdagede indianske ritualer som finder sted i dag, men det ville være meget følsomt, derimod så er powwow en kulturel begivenhed og på den måde ikke noget helligt og noget som omfatter hele Nordamerika idag. Så derfor var det sådan det naturlige sted og tag afsæt. Og så var det jo så heldigt at Ulla Ebbe Pedersen havde forbindelser til at vi kunne indsamle nogle moderne powwow dragter. Så det var baggrunden. Vi har en fin gammel samling vi gerne ville vise, men den skulle vises på en måde så det belyser noget centralt for indianerne i nutiden.

Hvorfor lige lægge vægt på powwow?

Jeg har igennem mit arbejde stødt på at der er rigtig mange indianere, reservater og skoler der siger at det er powwow som fører traditionerne videre. Det er powwow der sørger for at de unge ikke ryger ud i stoffer og selvmord. Der bliver simpelthen lavet powwows mod selvmord for unge så det er virkelig igennem powwow at indianerne i dag føler stolthed. Det at være indianere har jo været noget man skulle skjule de sidste par hundrede år som det har været for mange andre oprindelige folk. Det er ikke noget man har været stolt af. Så den generation som vokser op i dag er den generation der sådan for alvor tør at stå ved at de er indianere og fejrer deres egen historie og der er powwow helt centralt.

Er der et budskab med udstillingen?

Der er et budskab. Budskaber er at den indianske kultur den trives igen og lidt på trods af de vanskelige vilkår i reservaterne så er det en tradition der lever og bliver videreudviklet og som egentlig har det bedre i dag end den har haft det i flere hundrede år fordi man i dag føler stolthed ved at være indianer. Så budskabet er stolthed på trods af de vanskelige vilkår og dermed så mener vi også at vi har en vigtig fortælling at komme ud med. At dette ikke er en traditionel udstilling om indianere hvor vi bare gerne vil repræsentere indianerne, men vi vælger at tage afsæt i noget som

har stor betydning for dem og som de selv er stolte af i dag for derved at lade dem selv komme til orde.

Er der vinkler i bevidst har valgt at undlade og fremhæve?

Vi fremhæver virkelig sammenhængskraften og dynamikken i samfundet. Vi fremhæver stoltheden og underspiller nok lidt de sociale udfordringer. Det er noget vi har diskuteret meget undervejs. Hvordan formidler vanskelige emner, for det kan også blive meget tungt, med en udstilling der handler om alkohol, misbrug, stoffer, selvmord og svigt af børn. Det vil på en måde også tag meget værdighed fra disse indianske samfund. Så det har været vigtigt for os at give dem en værdighed tilbage. Så derfor så tramper vi ikke rundt i alle dårligdommene men vi har dem med. Man kunne også have valgt helt at udelade det. Hvis man besøger en indiansk udstilling på et amerikansk museum i dag så er der ikke meget indianerne problemer mht. alkoholisme, fattigdom. Så er det kun den gode historie som i se vores stolte kultur, se hvordan vi viderefører håndværket, dansen og ritualerne, men det ville jeg også synes var forkert. Så man ville nok kunne finde indianere som var kede af at vi viser Mathias Christensens billeder af problemer i reservatet, men vi har forsøgt at finde en middelvej, for jeg synes heller ikke vi tjener indianernes interesser ved at skjule problemerne. Ved at lærer folk i verden at det ikke er nemt at være reservatindianer i dag, så synes jeg også at vi hjælper dem i en politisk kamp for rettigheder, fordi man ikke må lukke øjnene for det. Så det har hele tiden været en balance gang. At give dem noget værdighed tilbage og samtidig vise hvad det er de er oppe imod.

Hvilke tanker har i gjort jer omkring visning af film med moderne indianere i en etnografisk samling?

Det skal ses i lyset af vores permanente udstillinger, som vi er rigtig trætte af som ”Jordens folk” og de ”etnografiske skatkamre”. Det der kendetegner dem er at de er blottet for tid. De er blottet for mennesker. Tingene har ingen kontekst, man kan ikke se hvad de har været brugt til. Man kan ikke se hvem der har anvendt dem. Det var meget vigtigt for os i denne udstilling at få et menneskeligt ansigt på. Man skal kunne stå i udstillingen og se hvordan indianerne ser ud i dag og at de ser ud på mange forskellige måder. Det er for at vise variationen og for at gøre det meget nærværende fordi jeg tænker at vores almindelige publikum har ingen anelse om hvordan indianere lever og ser ud i dag. Fordomme om indianere variere nok fra at de er uddøde til at de er nogle fordrukne nogle der kun går på casino. Så det er noget med at få sat et menneskeligt ansigt på og få tilført vores gamle samlinger noget nutidigt. Det med nutiden er nemmest at gribe an fra billedsiden. Så det var et ønske fra starten. Vi havde egentlig tænkt at der skulle mange flere film ind i udstillingen og Ulla

og jeg havde lagt mange planer for hvilke typer interviews hun skulle lave og hvordan hun skulle filme dem og så kom der ikke så meget med hjem. Jeg tror hun blev lidt forlegen da hun så var derude og kender folk så godt. Så kan det være svært at sige nu skal vi sætte os ned og lave et interview. Så vi har købt dansefilm hjem og så selv fået produceret nogle.

Hvilke tanker har i gjort jer i forbindelse med at lave en interagerende udstilling?

Det har været et meget stort ønske fra starten af at udstillingen skulle være interagerende. Alle undersøgelser tyder på at når folk går på museum i dag så efterlyser de en involvering.

Kulturstyrelsen har lavet forskellige analyser som viser at folk vil drages ind, at de vil tage stilling. En af de ting som altid har generet mig rigtig meget ved national museet, er at vi fremstår som en autoritet, at vores udstillingstekster altid er så entydige som f.eks. sådan var det i stenalderen, sådan er afrikaneren. Det er altid sandhed på sandhed. Det ville jeg gerne bryde med fordi jeg synes ikke verden kun består af sandheder. Det er super komplekst nu i dette tilfælde for nutidsindianere hvordan de skal manøvrere i en verden af tradition, postmodernisme og globalisering. Så jeg synes hele tiden der opstår nogle dilemmaer hvor at der på den ene side ville det være rigtigt at gøre sådan, men så er der noget andet som ikke kan lade sig gøre, så jeg vil meget gerne trække alle disse dilemmaer frem og det synes jeg gøres bedst ved at formulere det som spørgsmål som der ikke er nogle entydige svar på. Det er noget af det som vi har fået rigtig god respons på, og det er blevet nævnt i anmeldelserne (weekendavisen) at vi ikke kun kommer med svar men også rejser nogle spørgsmål. Oprindeligt havde vi forestillet os meget mere interaktivitet, hvor man skulle vælge veje, kravle op på ting og blive mødt af et stort bjerg af øldåser i starten og den anden vej uden alkohol. Men det var der ikke økonomi til. Jeg ville gerne have haft at man skulle tage stilling til flere ting undervejs. Også fandt jeg jo hurtigt ud af at man må jo ikke røre ved nogle ting herinde på national museet.

Vi oplever også at der er forskellige grupper af den danske befolkning som interagerer med vores udstilling hvor udstillingen næsten går hen og bliver et rituelt rum og det skyldes jo primært at vi udstiller Hakikta Najinn Jordans powwow dragt. Så det er personer der på en eller anden måde har været i berøring med hakikta som er oppe og mindes ham eller lægge en lille offergave. Så lige nu ligger der en lille prayertie (bønnepose) oven på hans montre som jeg tænker vi egentlig vil lade følge med dragten. Nu er den blevet en del af udstillingen så jeg har aftalt med opsynet at de ikke skal rydde disse ting op fra nu af. Det bliver noget som supplerer udstillingen. Det er vanvittig interessant hvordan en udstilling pludselig kan få en anden betydning og det er noget vi har diskuteret i inspektør gruppen og det er pludselig gået op for mig at der faktisk er store dele af vores

permanente udstillinger som bliver brugt. Pludselig er der kinesere der ligger på knæ og beder foran en buddha. Det er ikke første gang der er bundet ting rundt omkring ting vi udstiller. Jeg ville ønske at national museet kunne blive mere sådan et slags kulturhus som kunne blive brugt på mange flere måder end bare det passive museums besøg.

På bagvæggen har i en dansefilm med en svensk og en dansk powwow danser. Hvad er meningen med det?

Vi har Shell til at danse mændenes traditionelle dans og Susanne fra aalborg til at danse jingledress dance og det er nok en af de to mest kontroversielle ting ved denne udstilling som vi har diskuteret i samtlige projektgruppe møder vi har haft. Du må godt se referater hvis du har lyst til at se diskussionerne af det her. Vi har godt været klar over fra starten af at det kunne være følsomt for indianerne. Som for indianere og mange andre oprindelige folk så handler det jo i disse år meget om at kæmpe for rettigheder, især politiske og økonomiske rettigheder. Men også kulturelle rettigheder. Retten til ikke at få sin kultur misbrugt og kommercialiseret af andre hvis man kan sige det. Så derfor har vi diskuteret om vi kunne forsvare at lade indianske danse blive danse blive udført af andre og vi lagde et kæmpe stykke arbejde i at skaffe indianske film. Jeg havde forestillet mig at der fandtes nogle indianske film, for jeg havde hørt at også mange indianere står derhjemme foran fjernsynet og træner efter dansefilm inden de tager på powwow. Men det viste sig at det eneste der fandtes var de her store fælles danse og tit i meget dårlig kvalitet. Vi har virkelig researchet for at finde instruktioner som kunne bærer det her, men det fandtes ikke og det kunne ikke lade sig gøre at få nogle til at udføre det for os i USA så vi endte med den løsning at tage kontakt til dansk indiansk forening hvor der så var to der meldte sig til at være danseinstruktører for os. De kom ind på museet en dag og fik optaget deres danse. For de her to dansere så var det meget vigtigt at understrege at de ikke repræsenterer indianerne. De har stor interesse for indiansk kultur og har beskæftiget sig med det i mange år og har hver især ligesom Ulla nogle familie relationer derovre og har fået lov til at danse powwow i forskellige indianske reservater og er derovre næsten årligt for at deltage powwow. Derfor så vurderede jeg at hvis reservaterne derovre vurderede at de godt måtte deltage så ville jeg ikke være den der ekskludere dem her på national museet og sige at de ikke har lov til at træde de indianske dansetrin. Det var sådan nogle overvejelser vi gjorde os. Vi syntes det var meget vigtigt at have disse danseinstruktions film for at vise detaljerigdommen, alle nuancerne i de indianske danse, fordi jeg tror at rigtig mange har fordomme omkring at indianer danse bare er noget med at man danser rundt om en totempæl og udover at de ikke har totempæle så er der mange forskellige danse og de er ret kompliceret og der er stramme regler for hvad man må gøre og

hvordan dansene er opbygget, og det ville vi virkelig gerne vise. Det kunne man ikke med de store dansefilm hvor der er en hel masse mennesker ude på en stor græs arena. Man kan slet ikke se deres fodarbejde. Det handlede meget om at få fokus på fødderne og så igen ønsket om at lade publikum stå ansigt til ansigt med en danser og selv prøve sig frem. Der bliver danset indimellem så alarmerne går i gang. Vibeke var kritisk og sagde at der er jo ikke nogle der vil stille sig op og danse, men det kan vi se at der rent faktisk er nogle der gør og så fungerer det som fortælle element. Man behøves ikke at danse for at få noget ud af de her film. Det er min overbevisning at vi ikke krænker indianernes rettigheder. Der var en artikel om det i weekend avisen og på institut for antropologi. Den ene fløj af antropologer blandt underviserne mente at det kunne man ikke gøre over for indianerne og det kun er indianere der må danse deres danse selv. Den anden fløj mente at hvem er så de rigtige indianere i dag. Hvem repræsenterer indianerne. Hvor indiansk skal man være for at tillade sig noget som helst. Så vores udstilling har affødt intern debat på antropologi. Jeg synes godt vi kan forsvare det vi har gjort. Selvfølgelig havde det været optimalt hvis vi havde fået nogle indianske dansere til at lave de her optagelser, det ville kun have gjort det bedre. Jeg tænker at det vi fremover skal arbejde meget med på etnografisk samling, er at få lavet udstillinger i samarbejde med de folkeslag som vi laver udstillingen om. Det er noget af det der ærgrer mig ved den her udstilling, at det alligevel er grebet lidt traditionelt an. At det er Ulla der tager over og indkøber dragter i stedet for at vi havde lave det som et fælles udstillingsprojekt hvor et community havde diskuteret, hvordan vil vi gerne vise os selv frem og havde hjulpet Ulla med at indsamle det som de synes var vigtigt. Det gør jeg næste gang.

Hvilke tanker har i gjort jer i forhold til kommercialiseringen af powwow, mht T-shirts etc?

Nu spørger du ind til noget meget følsomt. Det her med T-shirts havde jeg ikke tænkt godt nok igennem. I første omgang så fik vi lavet den her plakat, hvor vi kiggede mange billeder igennem for at finde det ansigt eller udtryk som repræsenterede det vi gerne ville vise med udstillingen, nemlig en stolthed ved at være indianer. Det handlede om ikke at finde en gammel indianer som skuede tilbage til de gode gamle dage. Det handlede om at finde en ung person som så tilpas stolt ud. Så vi fik købt billedet hjem. Det var ikke muligt for mig at finde ud af hvem der var afbilledet. Man kunne kun finde frem til fotografen. Pludselig blev det besluttet at det skulle laves som t-shirts. Det var først senere hen i processen at det gik op for mig at vi godt kan forsvare at bruge det som blikfang for en udstilling, men det øjeblik vi er ovre i t-shirts hvor udstillingen ikke bliver nævnt så er vi ovre i merchandise. Så kunne vi også have fået lavet tekopper og nøgleringe. Vi er lige på kanten af hvad jeg egentlig selv har det helt godt med. Da vi havde den indianske danser Kevin

Locke på besøg, så viste det sig selvfølgelig at han kendte Adrien som er på plakaten og T-shirtsene. Han fik T-shirts med hjem til familien og der går nok ikke lang tid før vores ansigt Adrien han hører om at der går tusind danskere rundt med hans billede på og jeg er ikke helt glad for det. På den måde er jeg ked af at vi har fået kommercialiseret en mand. Men jeg er ikke ked af at vi kommercialiserer powwow, for powwow er i sig selv en kommerciel ting. Der er ikke noget rituelt ved powwow. Man kan godt se at det i stigende grad for rituelle elementer, i takt med at det bliver en ældre og ældre tradition, men i udgangspunktet så er det en dansefest. Det er en dansekongurrence og der er pengepræmier. Det er et kommercielt event som ligeså meget er et produkt af det amerikanske samfund som det indianske egentligt. Så der føler jeg ikke at vi gør noget forkert. Vores børneworkshops og andre events er meget sobre. Jeg mener bestemt ikke at vi krænker indianernes rettigheder. Det vil man også kunne finde på det amerikanske national museum of the american indian som i høj grad bliver drevet af indianske grupper. Jeg skeler hele tiden lidt til hvad de gør og hvad de kan tillade sig for at vi ikke træder nogle over tærne. Jeg ville aldrig lave en workshop hvor nogle skulle danse soldans eller noget andet som ville overskride grænsen for hvad der er for hemmeligt eller helligt. Vi er jo også et museum der har en pligt til at underholde vores publikum og børn de oplever bedst gennem hænderne eller noget man selv for lov til at prøve eller udføre. Helst noget man kan få med hjem. Det er hele tiden en balance gang. Hvordan vi kan vælge nogle aktiviteter som ikke støder nogen. Vores T-shirts de er lige på kanten.

Hvorfor har i valgt ikke at vise skalpene frem?

Vi har valgt ikke at vise skalpene frem, skalpe, knogler, kranier osv er noget som er allermest helligt eller kraftfuldt for indianerne i dag. Selvom indianere er blevet tvangskristnet og missioneret igennem de sidste par hundrede år, så har der hele vejen op igennem tiden eksisterede en idé om at forfædrenes ånder er til stede i det her materiale. Så det handler på den ene side om at man ønsker at vise forfædrene respekt men det handler også om at nogle mener at ånderne ikke kan finde hvile når de befinder sig på et museum og navnlig det at udstiller de her humane rester vil opfattes som stærkt krænkende. I USA der har man fået lavet en lovgivning på området, NAGPRA fra 1990 som bestemmer at amerikanske museer og offentlige institutioner som proaktivt skal tage initiativ til tilbagelevering, først og fremmest af humant materiale. Så der kører en masse sager hvor en masse reservater og stammer får tilbageført forfædrenes levn og så laver genbegravelse af det. Det er virkelig noget der fylder meget i de indianske samfund i dag. Siden 1990 er der ingen amerikanske museer der har udstillet den her slags så derfor ville det være helt forkert hvis vi ikke gjorde det samme her. Her på nationalmuseet der har man også igennem de sidste årtier været meget åbent for

tilbagelevering af kultur arv. Det er det som jeg primært har arbejdet med og navnlig i forhold til humanitært materiale, så vælger museet altid at tilbageføre det, til genbegravelse hvis der er nogen der beder om det. Men det har også været en uofficiel politik herinde at man på etnografisk udstilling ikke har udstillet rester af døde mennesker. Så med nyopstillingen fra 1990, så er der ikke længere døde mennesker, næsten ikke nogle døde mennesker i vores udstillinger. Indtil da så var der skrumpehoveder og tatoveret maori hoveder og alt muligt forskelligt. I dag er der stadig en smule tilbage, men kun ting som er skjult bag noget andet. Der er en inka mumie og melanesiske forfædre kranier der er blevet modelleret ler udenpå. Det har ikke været helt konsekvent men ønsket har været at respektere oprindelige folks ønske om ikke at få udstillet forfædrene.

Det var det der var tanken bag det. Så blev det et metodisk greb, det her med at lave en tom montre til at tage diskussionen. For vi kunne jo bare have ladet være med at nævne at vi har skalpe. Det havde været det nemmeste. Der havde ikke behøvet at være skalpe i denne udstilling kan man sige. Grunden til at man kunne argumentere for at de måske havde været centrale havde været i forhold til grassdanser dragten, hvor frynserne peger tilbage på gamle traditioner men græstotter i dragterne, så har man også haft båret skalpe, så det var der at sammenhængen var, men vi havde ikke behøvet at have skalpe med. Jeg brugte det helt bevidst som et greb til at diskutere, hvad det er for nogle valg og fravalg man må træffe når man laver en museumsudstilling, for jeg tror ikke at publikum er klar over hvor meget man tænker sin vinkel igennem når man udvælger genstande og her der var et helt bevidst fravalg. Det ville jeg gerne dele med publikum, så derfor lavede jeg denne tomme montre. Idéen var at publikum selv skulle foretage sig noget aktivt. Man skulle som publikum tage stilling til, har jeg lyst til at se en skalp, nu når der rent faktisk var udstillet en. Så kigger man ind og ser så at det har vi valgt ikke at gøre. Så linker vi til en afstemning hvor man selv kan give sin mening til kende. Synes man at nationalmuseet eller etnografiske museer kan udstille andre folks afdøde forfædre. Der er næsten 500 mennesker der har været inde og stemme, hvilket er helt vildt godt. På vores tidligere særudstilling var der også afstemninger. Der var kun en tredjedel i hele udstillingens periode, så der har virkelig været en god debat her. Det har været nogenlunde 50/50 hvad folk mener. Disse dage er der flest der giver os ret i at det var rigtigt ikke at udstille dem.

Det har affødt en del kritik, bl.a. om dobbeltracisme og ikke at forholde til det videnskabelige aspekt. Hvordan forholder du dig til det?

Det her med dobbelt racisme ligger i forlængelse med Adam Kuper der i sin artikel "Return of the native" siger at ved at give indianerne i dag de her kollektive rettigheder, til særbehandling, så er vi med til at essentialisere dem og dermed gøre dem til ædle vilde. Vi er tilbage til oplysningstiden

hvor de får en stereotyp identitet og at vi derved i virkeligheden diskriminere dem igen. Det synes jeg er en meget central kritik som man skal være meget opmærksom på som antropolog eller når man laver udstillinger. Det er meget vigtigt at vi får alle nuancerne med. Vi må ikke være med til bare at bekræfte et billede af indianerne som ædle vilde der bare lever i harmoni med naturen. For mange indianske grupper, så er det det billede de selv gerne vil have ud, men det er langt mere nuanceret og vi gør dem ikke nogen tjeneste ved at videreføre nogle stereotyper.

Dansk Folkepartis kritik derimod synes jeg er helt ude i hampen. De har brugt vores udstilling til at køre en mini muhammed debat om hvorvidt vi som danskere behøver at tage hensyn til andre kulturer og deres budskab er egentlig at vi har retten til ikke at vise andre hensyn og især i forhold til USA, at vi ikke skal underlægge os amerikanske måder at gøre tingene på. Det var meget vigtigt for dansk folkeparti at fremhæve at national museet ikke var underlagt denne her amerikanske lov NAGPRA. Men vi kan vise og gøre som vi vil. Vores samlinger er jo det danske folks ejendom og derfor skal danskerne have adgang til alting. Og fordi vi ikke viser skalpene i udstillingen så betyder det ikke at danskerne ikke har adgang til det, for hvis man kommer herind med et seriøst projekt som forsker eller skoleelev, så kan man bede om at få lov til at se skalpene. De er offentlige tilgængelige. Vi har bare valgt ikke at udstille dem. Dansk folkeparti syntes at jeg omskrev historien og de sammenlignede det med at jeg fornægtede holocaust. Den trak de tilbage igen, efter at de havde været inde og se udstillingen. Vi diskutere skalpering. Det er ikke sådan at vi siger at det ikke fandt sted. Dansk folkeparti troede først at det her handlede om at når indianerne følte sig krænket, så var det fordi det var en del af deres historie som de helst ikke ville have frem i lyset fordi de havde været så krigerske engang. Men historien bag skalpering er egentlig en helt anden. Og den historie løfter vi frem uden at vise genstandene. Og det vi viser dem viste mig hvor kraftfuldt eller effektfuldt det kan være at tilbageholde noget. Det havde ikke affødt nogle debat hvis vi havde vist dem. Skalpenes fravær gør dem meget tilstedeværende.

Din faglige baggrund og stillingsbetegnelse?

Jeg er ansat som museumsinspektør med ansvar for de nord-mellem og sydamerikanske samlinger hvilket er en ret stor bid at gabe over. Jeg er oprindeligt uddannet arkæolog. Jeg har en magister grad i forhistorisk arkæologi. Jeg har arbejdet primært med Grønlands arkæologi. Det var gennem Grønlands forskning at jeg begyndte at interessere mig for hvad fortid, traditioner og kulturarv betyder for indfødte folk i dag. Så det var gennem mit Grønlands arbejde at jeg skiftede vinkler, og så fik jeg mulighed for at skrive en PHD på antropologi så jeg skiftede fag. Der arbejde jeg med tilbagelevering af kulturarv forskellige steder rundt omkring i verden. Jeg har været ansat herinde

siden februar 2011 som inspektør og fik det her nye arbejdsområde. Jeg har ikke haft så stor kendskab til det historiske indianske. Jeg har kun haft kendskab til sådan i forhold til de indfødtes rolle i FN forhandlinger om indfødte folks rettigheder. Det har været min indgang til det. Så jeg er ved at lære om alle vores gamle samlinger. Ulla ebbe Pedersen har stået for den traditionelle del og jeg har stået for den nutidige del.

10.3 Apendix 3 Emperisk data fra Etisk samråd

Kulturudvalget afholdte 10. oktober 2012 samråd med kultur ministeren om museer, politisk korrekthed og sårede følelser. I den forbindelse blev nationalmuseets manglende lyst til at udstille skalpe i særudstillingen diskuteret. Alex Ahrendtsen udtaler at det er sådan at vi i vesten altid tænkt at videnskabelighed er en vigtig del af vores kultur og vores selvforståelse. Videnskabelighed går forud for følelser og mere irrationelle ting. I mange år har vi kæmpet med religiøse følelser. Det går helt tilbage til darwin som også sårede en masse følelser i sin tid. Nu er der et nyt præsteskab der er taget over og det er de politisk korrektes præsteskab som er en form for irrationalitet og uden for videnskabeligheden. Museums verden skal være videnskabeligt baseret, da det står i loven. De skal være forskningsbaseret. Derfor valgte de i dansk folkeparti at indkalde ministeren til at svare på nogle spørgsmål. For det første om museet overholde loven når det sådan lader sig styre af politisk korrekthed og for det andet om ministeren har kendskab til om der er andre museer der holder genstande skjult af hensyn til folks følelser og får ikke at krænke andre menneskers følelser og for det sidste hvad ministerens holdning er til at museet vælger ikke at udstille disse skalpe. De tre samrådspørgsmål besvares af den tidligere kultur minister Uffe Elbæk. ”Uffe Elbæk understreger at han ikke som kulturminister vil gå ind og beslutte hvilke genstande national museet skal, eller ikke skal medtage i en konkret udstilling men han mener også at der er en overvejelse når museet skal udstille genstande af humant oprindelse. I de rette sammenhænge kan de løfte en udstilling formidlingsmæssigt og gøre den mere nærværende, men de fleste af os er vel enige om at vi som udgangspunkt bør behandle dele af døde mennesker med respekt. Det forventer museernes samarbejdspartnere ude i verden også. Den omtalte udstilling om prærieindianere er ikke mindst baseret på at nationalmuseet for nylig har arbejdet og indsamlet blandt prærieindianernes efterkommere og det er klart at man som museum ikke kan forvente at blive mødt med stor gæstfrihed ude i verden hvis man udviser ligegyldighed over for det som betyder noget for dem man arbejder iblandt. Det er ikke noget som jeg eller nogen anden har noget endegyldigt svar på, men museernes internationale sammenslutning ICOM har lavet et sæt etiske retningslinjer som overordnet forholder sig til spørgsmålet. I disse retningslinjer hedder det om udstilling af genstande af humant oprindelse at, det skal ske i overensstemmelse med professionelle standarder og med de interesser og trosforestillinger som findes i det samfund og etniske eller religiøse grupper, objekterne kommer fra. De bør præsenteres under udvisning af stor takt og respekt for den værdi og værdighed alle folk har”. ”Jeg synes også det er godt at nationalmuseet faktisk inddrager spørgsmålet om skalpene burde udstilles i selve udstillingen og således tag publikum med ind i denne her komplekse diskussion. En diskussion som jeg kan forstå på museet at folk har taget del i,

hvilket har været med til at højne interessen for udstillingen. I forhold til spørgsmål B om danske museer udstiller genstande, så er det igen vigtigt at ridse konteksten op. Tilbage i 2003 udarbejde kulturministeriet en udredning omkring bevaring af kultur arven. I udredningen indgik et skøn over genstande på de statsanerkendte museer, nemlig ca. fem millioner. Langt størstedelen findes på magasin. Det kan også bemærkes at nationalmuseet registrer rummer i omegnen af en million registreringsnumre som hver især kan repræsentere flere genstande. Et rundt bud er at samlingen rummer ti millioner genstande. Langt størstedelen findes på magasin. I disse omfattende samlinger findes en stor mængde genstande, det der i fagsprog kaldes humant oprindelse, materialer der engang var en del af levende mennesker. En del af disse genstande er dagligt udstillet og størstedelen af genstandene bevares på magasin. Der er ikke plads til at udstille alle genstande og de er måske ikke relevante i den aktuelle kontekst at udstille selvom de kan blive det i forbindelse med en anden udstilling. Mht. til det sidste spørgsmål så skal museernes genstande være tilgængelige for forskning, men det er der heller ikke ogen der har modsagt. Javist skal museerne gøre deres samlinger tilgængelige for offentligheden, hvilket står i museumsloven, men det siger intet om at alle genstande skal være udstillet. Der er ingen praktisk mulighed for at nationalmuseet kan udstille hele deres samling. Det er en konkret beslutning som nationalmuseet har taget i forbindelse med en konkret udstilling. Den slags beslutninger vil jeg som kulturminister ikke blande mig i og jeg har fuld tillid til at museet også fremover også selv kan tage sådan beslutninger. Udover det har jeg stor forståelse for det museet har gjort i den pågældende sag og bakker deres prioritering op med respekt for det samarbejde man har med efterkommerne i USA. Alex ahrendtsen citerer at vi også udstiller egtvedpigen eller egypterne udstiller balsameret lig fordi det viser noget om faraoernes kultur i sin tid. Han synes det er en bekymrende udvikling vi har haft de sidste 20-30 år i den vestlige verden hvor det politiske korrekte præsteskab går ind og definere hvad vi kan gøre og hvad vi ikke kan gøre og det breder sig til alle områder, nu også museumsverden, hvor man ikke vil udstille noget af hensyn til nogle folkeslags formodet krænket følelser. Ellen Trane Nørby, Citat, det handler i høj grad om, at man kan formidle historien på en ordentlig måde, uden at det skaber berøringsangst. Jeg er enig i at vi ikke skal blande os i hvad nationalmuseet vælger at udstille. Jeg mener at det der må være genstand for den politiske diskussion, det er i høj grad også at give det afsæt at der ikke skal lægges noget censurerings filter ned over hvad man føler man kan af politisk korrekthed for så tror jeg vi kommer til en situation hvor museumsverden ikke tør stille de relevante spørgsmål og den konkrete situation har man jo valgt med den tomme montre valgt at gå ind i en diskussion.

10.4 Billeder fra særudstillingen

Billede 1. Den traditionelle indianer

Krigerskjorte, Blackfoot, fra før 1850. I dag er hovedprydelsen af fjer og skinddragten med frynser og perler blevet symbolet på den Nordamerikanske indianer.

Billede 2. Den moderne indianer

Jeans, T-shirts og kasket. En moderne indianer går ikke længere i skindtøj, men i vestligt tøj. De unge moderne indianere viser deres identitet frem med påtrykte budskaber på deres tøj.

Billede 1. Traditionel

Billede 2. Moderne

(billederne er taget af skole elever)